

KEN LIU

Čtnosti
králů

DYNASTIE
PAMPELIŠEK

1

Román vycházející z jiných než západních tradic může epickou fantasy jen obohatit. Liuova ambiciózní kniha spojuje mytologii, historii, vojenskou taktiku a technologické vynálezy.
KIRKUS REVIEWS

H
O
S
T

恩典國王

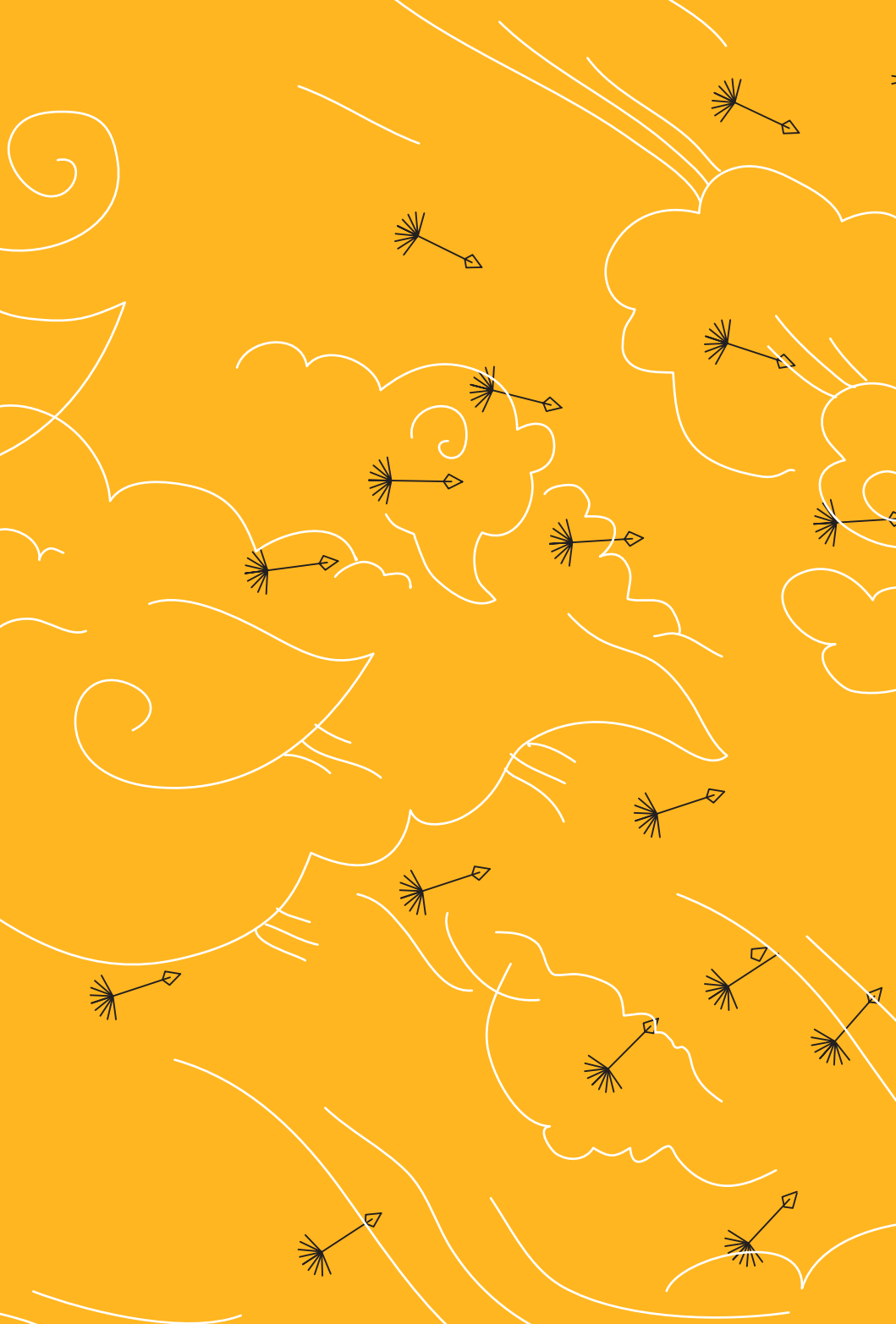

KEN LIU

Ctnosti
králů

DYNASTIE
PAMPELIŠEK

1

KEN LIU
Čtnosti
králů

**DYNASTIE
PAMPELIŠEK
1**

BRNO 2017

Copyright © 2015 by Ken Liu

Illustrations © Ivan Galdík

Map © 2015 by Robert Lazzaretti

Translation © Milan Pohl, 2017

Czech edition © Host – vydavatelství, s. r. o., 2017 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-317-3 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7577-318-0 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7577-319-7 (Formát MobiPocket)

*Mé babičce, která mi představila
velké hrdiny dynastie Chan.
Nikdy nezapomenu na společná
odpoledne, kdy jsme poslouchali
vypravěče pching-šu v rádiu.*

*A Lise, která spatřila Daru
dříve než já.*

Poznámka k výslovnosti

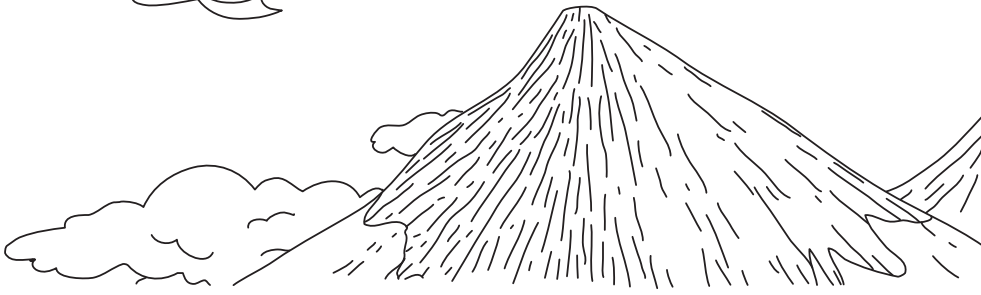
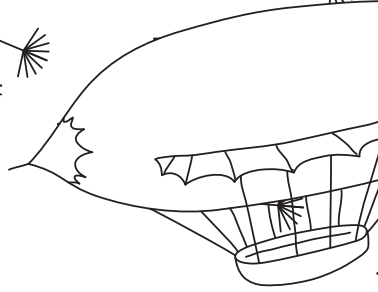
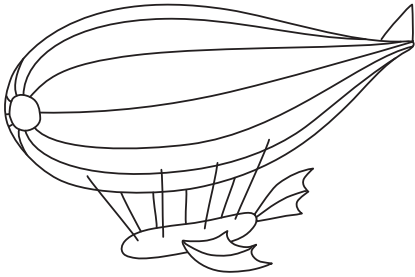
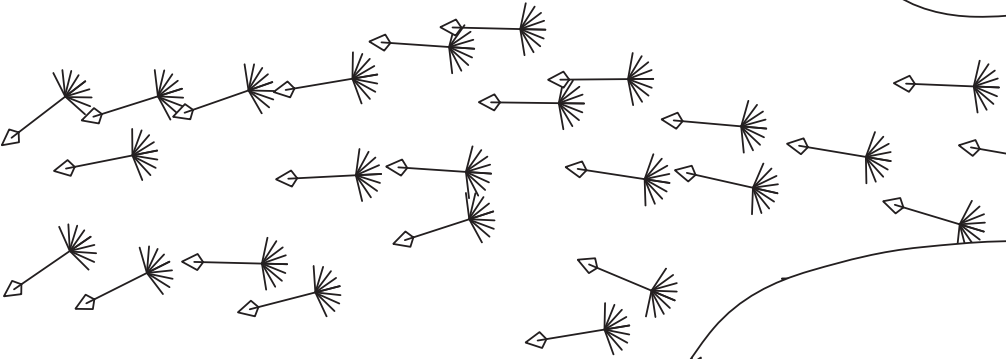
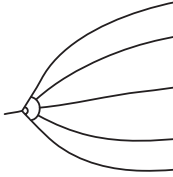
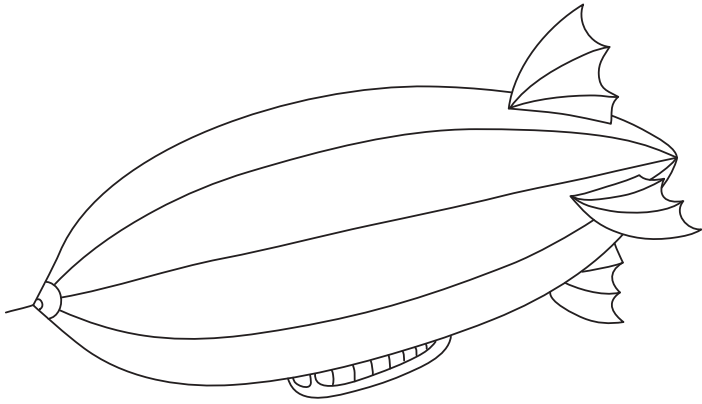
Mnoho jmen a názvů v Daře pochází z klasické anojštiny. Přepis jmen z klasické anojštiny v této knize nepoužívá dvojhlásky; každá samohláska se vyslovuje samostatně. Například jméno „Réfiroa“ má čtyři zřetelně oddělené slabiky: „Ré-fi-ro-a“. Podobně „Na-aroénna“ má pět slabik: „Na-a-ro-én-na“.

Hláska *ç* se vždy vyslovuje jako *ç* ve francouzštině.

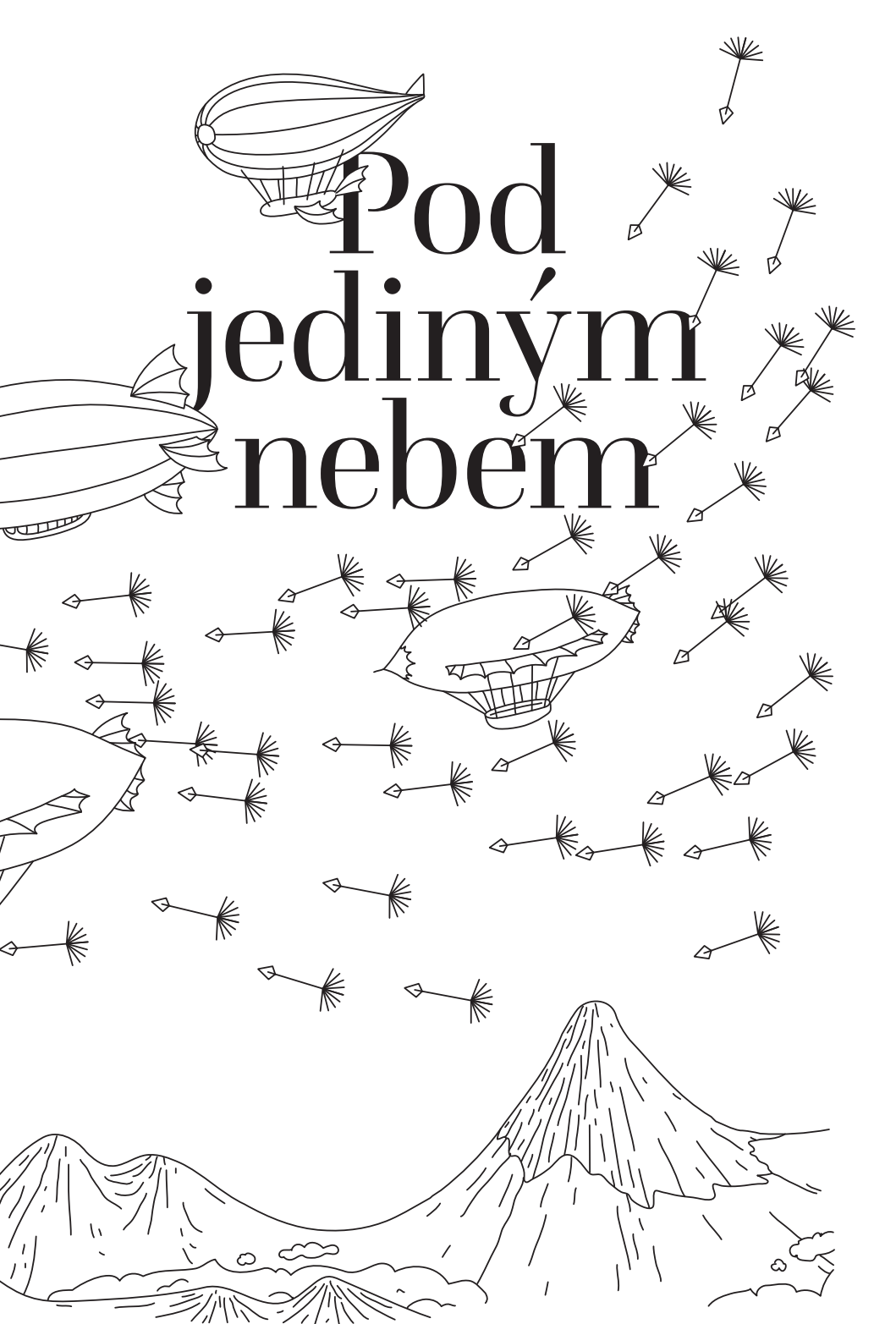
Hláska *g* se vždy vyslovuje tvrdě jako ve slově „gambit“.

Hláska *ü* se vždy vyslovuje jako *ü* v němčině nebo v čínském pchin-jinu.

Jiná jména mají odlišný původ a obsahují hlásky či slabiky, které se v klasické anojštině neobjevují, jako například *xa* ve jméně „Xana“ nebo *ha* ve jméně „Haan“. I v těchto případech se však každá samohláska vyslovuje samostatně. Jméno „Haan“ má tedy rovněž dvě slabiky.

Pod jediným nebem

Atentátník

ZUDI: SEDMÝ MĚSÍC ČTRNÁCTÉHO ROKU
VLÁDY JEDINÉHO JASNÉHO NEBE

Na jasné západní obloze visel bílý pták. Nehýbal se, jen občas mávl křídly.

Možná to byl dravec, který vylétl z hnízda na vznešených vrcholcích pohoří Er-Mé několik kilometrů odtud a vydal se hledat kořist. Ten den však lovu nepřál. Jeho obvyklou říši, vyprahlou část Porinských plání, totiž ovládli lidé.

Po obou stranách široké silnice vedoucí ze Zudi stály tisíce diváků. Ptáka si nevšímalý; přišly kvůli císařskému průvodu.

Lidé vydechli úžasem, když jim nad hlavami prolétla flotila obrovských císařských vzducholodí, plynule přecházejících z jedné elegantní formace do druhé. Civěli v uctivém tichu, když se před nimi valily těžké bojové vozy s mohutnými katapulty, z nichž visely velké tlusté praky z býčích šlach. Velebili císařovu předvídavost a velkorysost, když jeho strojníci kropili zástupy parfémovanou vodou z povozů s ledem, chladnou a osvěžující v horkém slunci a prašném vzduchu severní Kokru. Jásali a tleskali nejlepším tanečnicím,

jež mohlo šest podrobených tirských států nabídnout: pěti stům panen z Faça, svůdně se vlnících v závojovém tanci, jímž se kdysi mohl kochat pouze královský dvůr v Boamě; čtyřem stům šermířů z Kokru, kteří svými vířícími čepelemi spřádali chryzantémy chladného světla, v nichž se snoubila vojenská sláva s poetickým půvabem; tuctům majestátních, důstojných slonů z divokého, řídce osídleného ostrova Ékofi, vyzdobených barvami Sedmi států — největšího samce samozřejmě halila bílá vlajka Xany, zatímco ostatní nesli duhové barvy podrobených zemí.

Sloni táhli pohyblivou plošinu, na níž stálo dvě stě nejlepších zpěváků a zpěvaček ze všech ostrovů Dary — pěvecký sbor, jaký by před xanským zábořem nikdy nemohl existovat. Zpívali novou píseň složenou velkým císařským učencem Lügem Krupem k oslavě císařské výpravy po ostrovech:

*K severu: štědrá Faça, zelená jak oči laskavého Rufiza,
pastviny, jež líbá vlahý déšť, rozeklané vrchy v mlžném závoji.*

Vedle pohyblivé plošiny kráčeli vojáci a házeli do davu nejrůznější tretky: ozdobné xanské uzlíky z barevných šňůrek představujících Sedm států. Tvary uzlíků měly připomínat logogramy pro „blaho-
byt“ a „štěstí“. Diváci se hrnuli jeden přes druhého, nebo se dokonce prali, aby ukořistili památku na tento vzrušující den.

*K jihu: jímavá Kokru, bledá i tmavá se svými hrady,
poli čiroku a rýže,
rudá pro válečnou slávu, bílá jak pyšná Rapa,
černá jak truchlivá Kana.*

Po tomto dvojverší o své domovině zajásaly davy obzvlášť hlasitě.

*K západu: zlatistá Amu, klenot Tututiky,
zářivý půvab, dvě modrých jezer mezi skvostnými městy.*

*K východu: vábivý Gan, kde blyští se Tazuovy obchody a sázky,
bohatý jak dary moře, vznešený jak vrstvená šedá roucha učenců.*

Za zpěváky kráčeli další vojáci a drželi dlouhé hedvábné praporce se složitými vyšívanými výjevy zobrazujícími nádheru a divy Sedmi států: měsíční svit třpytící se na zasněženém vrcholku hory Kidži; hejna rybek blyštící se za úsvitu v jezeře Tututika; hřbety velryb a krubenů prorážejících hladinu u pobřeží Vlčí tlapy; jásající zástupy lemující široké ulice v hlavním městě Panu; vážné učence rozmlouvající o politice před moudrým, vševědoucím císařem...

*K severozápadu: slovnutný Haan, sídlo vědění,
sleduje křivolaké stezky bohů na žlutém krunyři Luthově.*

*Uprostřed: úchvatná Rima s prastarými stromy a lesy,
jimiž pronikají sluneční paprsky, ostré jak Fithowéův černý meč.*

Po každém dvojverší volaly zástupy spolu se zpěváky refrén:

*Skláníme se, skláníme před Vládcem vzduchu, před Zenitem,
před Xanou,
proč vzdorovat, proč odporovat Pánu Kidžimu, když bitva ta je
předem prohranou?*

V davu nejspíš byli tací, kteří před pouhými deseti patnácti lety skutečně pozvedli zbraně proti xanským dobyvatelům. Pokud však projevíli nespokojenost s podlézavými verši, jejich reptání zaniklo v hlasitém, zaníceném zpěvu mužů a žen stojících kolem nich. Hypnotické skandování mělo svou vlastní moc, jako by pouhým opakováním získávala slova na síle, stávala se pravdivějšími.

Zatím je však podívaná zdaleka neuspokojila. Ještě neviděli srdce průvodu: samotného císaře.

Bílý pták klesl níž. Zdálo se, že má křídla dlouhá a široká jako lopatky zudijských větrných mlýnů, které čerpaly vodu z hlubokých studní a odváděly ji do domů zámožných měšťanů — moc velká na to, aby se jednalo o běžného orla nebo supa. Několik diváků vzhledlo a přemítalo, jestli by to nemohl být veliký mingénský sokol. Možná ho císařovi sokolníci odvezli více než tisíc kilometrů od jeho domova na dalekém ostrově Rui a pak ho vypustili, aby ohromili zástupy.

Císařský zvěd ukrytý v davu však na ptáka pohlédl a svařtil čelo. Pak se otočil a začal se prodírat davem k provizorní vyhlídkové plošině, na níž se shromáždili místní hodnostáři.

Očekávání diváků ještě vzrostlo, když mezi nimi prošly císařské stráže. Pochodovaly jako šiky mechanických mužů: oči upřené přímo před sebe, nohy a paže kmitající v dokonalé souhře, loutky vedené jediným párem rukou. Jejich kázeň a spořádanost ostře kontrastovala s rozevlátými tanečnicemi, které šly před nimi.

Po chvíli ticha dav spokojeně zaryčel. Co na tom, že právě tato armáda zmasakrovala vojáky jejich země a potupila jejich starou šlechtu. Diváci chtěli zkrátka podívanou a lesklou zbroj a vojenskou nádheru milovali.

Pták se snesl ještě níž.

„S dovolením! S dovolením!“

Dva čtrnáctiletí kluci si razili cestu tlačenicí jako hříbata klusající polem cukrové třtiny.

Kluk vpředu — Kuni Garu — měl dlouhé rovné černé vlasy, které nosil svázané do drdůlku na temeni hlavy po způsobu žáků ze soukromých akademií. Byl podsaditý; ne snad tlustý, ale svalnatý, se silnými pažemi a stehny. V podlouhlých úzkých očích — jaké měla většina lidí z Kokru — mu svítila chytrost hraničící s prohnantostí. Na diváky nebral ohledy; prostě je lokty odstrkoval stranou a tlačil se vpřed. Táhla se za ním ulička pohmožděných žeber a vzteklých nadávek.

Kluk vzadu — Rin Koda — byl nervózní čahoun. Spěchal za svým kamarádem jako racek, který letí vzdušnou brázdou za lodí, a tlumeně se omlouval rozzuřeným mužům a ženám kolem nich.

„Nestačilo by, kdybychom si stoupli někam dozadu, Kuni?“ ozval se Rin. „Vážně si myslím, že tohle není dobrý nápad.“

„Tak nemysli,“ na to Kuni. „S tebou je ten problém, že moc myslíš. Prostě jednej.“

„Mistr Loing tvrdí, že bohové chtějí, abychom se vždycky napřed zamysleli, než začneme jednat.“ Rin se příkřčil a uhnul, když za nimi další chlap vychrlil nadávku a pak se po nich ohnal pěstí.

„Nikdo neví, co bohové chtějí.“ Kuni se neohlédl a dál se hrnul vpřed. „Ani mistr Loing.“

Konečně se protlačili hustým davem až k silnici. Bílé čáry nakreslené křídou na zemi ukazovaly, jak daleko smějí diváci stát.

„Tak tomu říkám výhled,“ prohlásil Kuni. Zhluboka oddechoval a lačnými očima přejížděl po majestátním průvodu. Když se kolem něj provlnil poslední houf polonahých tanečnic z Fačy, hlasitě hvízdal. „Musím uznat, že být císařem má něco do sebe.“

„Přestaň s takovými řečmi! Chceš jít do vězení?“ Rin se nervózně rozhlédl, jestli jim někdo nevěnuje pozornost. Kuni měl ve zvyku říkat pobuřující věci, které by se daly snadno vykládat jako zrada.

„Tak co říkáš? Že je to lepší než sedět ve třídě, rýt do vosku logogramy a učit se nazpaměť *Pojednání o mravních vztazích* Kona Fidžihó?“ Kuni vzal Rina kolem ramen. „Přiznej se. Jsi rád, že jsi šel se mnou.“

Mistr Loing jim vysvětlil, že svou školu nezavře ani kvůli průvodu, protože císař by si nepřál, aby děti přerušovaly své studium. Rin měl však podezření, že skutečným důvodem bylo to, že mistr Loing neschvaloval císařovu politiku. Spousta lidí v Zudi měla na císaře složitě názory.

„S *tímhle* by mistr Loing rozhodně nesouhlasil,“ prohlásil Rin, ale ani on nedokázal odtrhnout oči od závojových tanečnic.

Kuni se zasmál. „Mistr nás tak jako tak seřeže rákoskou, že jsme se na tři dny ulili ze školy. Můžeme si za tu bolest aspoň trochu užít.“

„Jenomže ty si pokaždé vymyslíš nějakou chytrou výmluvu, takže se ti nic nestane, zatímco já slíznu dvojnásobný výprask!“

Dav začal jásat ještě hlasitěji.

Na vrcholu Trůnní pagody seděl na měkkých hedvábných polštářích císař v poloze *thakrido*, s nohama nataženými před sebou. Sedět tímto způsobem na veřejnosti bylo dovoleno jedině císaři, jelikož všichni ostatní měli nižší společenské postavení než on.

Trůnní pagoda byla pětioschodová stavba z bambusu a hedvábí, vztyčená na plošině z dvaceti silných bambusových tyčí — deseti na délku a deseti na šířku —, kterou neslo na ramenou sto mužů s obnaženou hrudí a pažemi. Kůži měli naolejovanou, aby se leskla na slunci.

Spodní čtyři patra Trůnní pagody byla plná složitých mechanických modelů připomínajících propracované šperky. Jejich pohyby znázorňovaly Čtyři vesmírné říše: Svět ohně hluboko pod zemí — obývaný démony, kteří těžili zlato a diamanty; potom Svět vody — plný ryb, hadů a světélkujících medúz; pak Svět země, v němž žili lidé — ostrovy plovoucí na čtyřech mořích; a nad tím vším Svět vzduchu — říši ptáků a duchů.

Císař Mapidéré byl oděn do roucha z blyštivého hedvábí. Jeho překrásná koruna se třpytila zlatem a drahými kameny a byla osazena skvostnou soškou krubena, šupinaté velryby vládnoucí Čtyřem pokojným mořím, s rohem vyrobeným z nejcistší slonoviny, jaká se dala získat jedině z klů mladých slonů, a s očima tvořenými dvěma těžkými černými diamanty — největšími diamanty v celé Daře, získanými z klenotnice Kokru, když ji Xana před patnácti lety dobyla. Císař si jednou rukou zaclonil oči a zamžoural na blížící se siluetu velkého ptáka.

„Co je to?“ přemítal nahlas.

Císařský zvěd u paty pomalu se pohybující Trůnní pagody sdělil kapitánovi císařských strážů, že hodnostáři ze Zudi všichni do jednoho tvrdí, že nic podobného, jako je ten divný pták, ještě nikdy neviděli. Kapitán šeptem vydal několik rozkazů a císařské strážce, nejelitnější vojáci v celé Daře, se semkly těsně kolem nosičů pagody.

Císař nespouštěl pohled z velkého ptáka, pomalu a vytrvale plachtícího k průvodu. Jedenkrát mávl křídly a císaři — který musel napínat uši, aby přes hlučný, rozvášněný dav vůbec něco zaslechl — připadalo, že vydal až děsivě lidský výkřik.

Císařská výprava po ostrovech už trvala déle než osm měsíců. Císař Mapidéré dokonale chápal, že je nutné podrobenému obyvatelstvu názorně připomínat sílu a moc Xany, ale začínala ho zmáhat únava. Toužil se vrátit do Panu, Neposkvrněného města, svého nového sídla, kde se mohl těšit ze svého akvária a zoologické zahrady plné zvířat ze všech koutů Dary — včetně několika exotických exemplářů, které dostal darem od pirátů plavících se daleko za obzor. Chtěl jíst pokrmy připravené jeho oblíbeným kuchařem, a ne prapodivné speciality každého kraje, který navštívil. Nejspíš se jednalo o nejvybranější pochoutky, jež mu mohlo panstvo každého města

nabídnout, bylo však únavné muset pokaždé čekat, až se jeho ochutnávači přesvědčí, že nejsou otrávené, a jídlo bylo nevyhnutelně příliš mastné nebo příliš kořeněné a podráždilo mu žaludek.

Ale především se nudil. Stovky večerních recepcí pořádaných místními hodnostáři a funkcionáři mu splývaly do jediného nekoječného marastu. Ať se hnul, kam chtěl, přísahy oddanosti a prohlášení podřízenosti zněly všude stejně. Často měl pocit, jako by sám seděl v prázdném divadle a každý večer kolem něj probíhalo totéž představení s různými herci odříkávajícími v různých kulisách tytéž repliky.

Císař se předklonil: ten divný pták byl tím nejzajímavějším, co se mu v poslední době přihodilo.

Pták přiletěl blíž a Mapidéré rozeznal další podrobnosti. Vlastně... to vůbec nebyl pták.

Zdalo se, že je to veliký dětský drak vyrobený z papíru, hedvábí a bambusu, ale bez šňůry, která by ho poutala k zemi. A pod drakem — šálil ho snad zrak? — visela lidská postava.

„Podivuhodné,“ řekl si císař.

Kapitán císařských stráží vyběhl po křehkém točitém schodišti uvnitř pagody. Schody bral po dvou nebo po třech. „*Réngo*, měli bychom provést preventivní opatření.“

Císař kývl.

Nosiči položili Trůnní pagodu na zem. Císařské strážce přestaly maširovat vpřed. Kolem pagody zaujali postavení lučištníci. U její paty se shromáždili štítonoši a ze svých velikých, vzájemně se překrývajících pavéz vytvořili dočasný bunkr, jehož střecha a stěny připomínaly želví krunýř. Císař zahýbal nohama, aby si ve ztuhlých svalech obnovil krevní oběh, a chystal se vstát.

Diváci vytušili, že toto není plánovaná součást programu. Zaklábili hlavy a dívali se směrem, kterým mířily šípy založené v tětivách.

Podivný plachtící stroj byl už jen pár set metrů daleko.

Muž visící z draka zatáhl za několik šňůrek, které se mu kývaly u hlavy. Drak najednou složil křídla a začal střemhlav klesat k Trůnní pagodě. Zbývající vzdálenost překonal během pouhých několika vteřin. Muž ze sebe vyrazil táhlý pronikavý výkřik. Když ho diváci uslyšeli, navzdory horku se zachvěli.

„Smrt Xaně a Mapidérému! Ať žije velký Haan!“

Než mohl někdo zareagovat, letec vypálil na Trůnní pagodu ohnivou kouli. Císař zíral na blížící se střelu, ale byl tak ohromený, že se nedokázal pohnout.

„Réngo!“ Kapitán císařských stráží byl ve vteřině u císaře. Jednou rukou shodil starce z trůnu, potom hekl námahou a druhou rukou zvedl trůn z těžkého pozlaceného habrového dřeva jako obrovskou pavězu. Střela na stolci vybuchla a rozprskla se na několik ohnivých kusů, které se odrazily od trůnu a popadaly na zem. Druhotné výbuchy metaly na všechny strany syčící, hořící koule olejnatého dehtu a všechno, čeho se úlomky dotkly, okamžitě vzplanulo. Vojáci a tanečnice, kterým na tělech a tvářích ulpěla hořící tekutina, se rozkřičeli a okamžitě je obalily plameny.

Těžký trůn sice císaře i kapitána císařských stráží ochránil před hlavním náporom prvního výbuchu, ale několik ohnivých jazyků přece jen sežehlo kapitánovi většinu vlasů a pravou stranu tváře i pravou paži měl ošklivě popálenou. Císař byl sice v šoku, vyvázl však bez zranění.

Kapitán odhodil trůn, s tváří staženou bolestí se naklonil přes bok pagody a křikl dolů na šokované lučištníky: „No tak, střílejte!“

Prokrel se za důraz na bezpodmínečnou kázeň, kterou svým mužům vštěpoval a která nyní vedla k tomu, že se soustředili spíše na poslouchání rozkazů než na samostatné jednání a rozhodování. Od posledního pokusu o zavraždění císaře však uběhla dlouhá doba a všichni podlehl klamnému pocitu bezpečí. Umínil si, že dohlédne na zlepšení jejich výcviku — pokud mu po tomto fiasku zůstane hlava na krku.

Lučištníci vypustili salvu šípů. Atentátník zatáhl za šňůrky na drakovi, složil křídla a prudce zatočil, aby se jim vyhnul. Vystřelené šípy padaly z nebe jako černý déšť.

Tisíce diváků a tanečnic propadly zoufalému chaosu ječícího, panikařícího davu.

„Já ti říkal, že to není dobrý nápad!“ Rin se horečně rozhlížel kolem sebe a hledal, kam se schovat. Vyjekl a uskočil před padajícím šípem. Vedle něj leželi dva mrtví muži se šípy trčícími ze zad. „Neměl jsem ti

pomáhat, neměl jsem tvým rodičům lhát, že je škola zavřená. Kvůli tobě se pořád dostávám do malerů! Musíme utéct!“

„Když zkusíš utéct, zakopneš v tlačenici a ušlapou tě,“ prohlásil Kuni. „A navíc, copak si chceš tohle nechat ujt?“

„Ach bohové, všichni tady umřeme!“ Z nebe se zřítíl další šíp a zabodl se do země sotva půl kroku od nich. Kolem nich se s křikem a probodnutými těly hroutili další lidé.

„Ještě nejsme mrtví.“ Kuni vyběhl na silnici a vrátil se s velkým štítem, který upustil jeden z vojáků.

„K zemi!“ zařval, strhl Rina do dřepu a zvedl jim štít nad hlavy. Do štítu bouchl šíp.

„Paní Rapo a Paní Kano, ch-chr-chraňte mě!“ mumlal Rin s pevně zavřenými víčky. „Jestli to přežiju, slibuju, že budu poslouchat mámu a už nikdy nepůjdu za školu a budu poslouchat pradávne mudrce a držet se dál od vykutálených kamarádů, co mě chtějí svést na scestí...“

Ale Kuni už vykukoval zpoza štítu.

Letec zavěšený pod drakem prudce pokrčil a natáhl nohy, což vedlo k tomu, že jeho stroj několikrát rychle mávl křídly. Drak se obrátil přímo k obloze a nabíral výšku. Letec přitáhl otěže, opsal sevřený oblouk a zahájil další nálet na Trůnní pagodu.

Císař se mezitím vzpamatoval z prvotního šoku a nechával se vést dolů po točitých schodech. Byl však teprve v polovině sestupu, lapaný mezi Světem země a Světem ohně.

„Réngo, prosím odpusťte mi!“ Kapitán císařských stráží se sehnul, zvedl císaře, vystrčil ho z pagody a pak ho pustil.

Vojáci už dole pod ním napnuli dlouhý obdélník pevné látky. Císař se do ní zřítíl, několikrát se s ní zhoupl nahoru a dolů, ale zdálo se, že je nezraněn.

Než císaře chvatně zavedli pod ochrannou hradbu překrývajících se štítů, Kuni ho na kratičký okamžik zahlédl. Roky alchymistických procedur, které podstoupil v naději, že mu prodlouží život, si na jeho těle vybraly krutou daň. Císaři bylo teprve padesát pět let, ale vypadal o třicet let starší. Kuniho však ze všeho nejvíc ohromily starcovy zapadlé oči vykukující z vrásčité tváře — oči, ve kterých se na okamžik objevilo překvapení a strach.

Kuni za sebou zaslechl svištění klesajícího draka, znělo to, jako když se párá hrubá látka. „K zemi!“ Přitlačil Rina na zem, pak ho zalehl a přetáhl si přes hlavu štít. „Dělej, že jsi želva.“

Rin se pod Kunim pokoušel zavrtat do hlíny. „Kéž by se tu tak objevil nějaký příkop, kam bych si zalezl.“

Na Trůnní pagodě vybuchla další koule hořícího dehtu. Několik kusů zasáhlo horní stranu provizorního bunkru a syčící dehet začal zatékat do škvír mezi štíty. Vojáci pod pavézami vykřikli bolestí, drželi však pozice. Na pokyn důstojníků všichni najednou zvedli a naklonili štíty, shodili z nich hořící dehet, jako když krokodýl zatřeše šupinami, aby ze sebe oklepal nadbytečnou vodu.

„Myslím, že už nám nic nehrozí,“ řekl Kuni. Odstrčil štít a svalil se z Rina.

Rin se pomalu posadil a nechápavě kamaráda sledoval. Kuni se kutálel po zemi, jako by se válel ve sněhu. *Jak může mít Kuni v takovouhle chvíli náladu na hraní?*

Pak si všiml, že Kunimu stoupá z šatů kouř. Vyjekl, přiskočil k němu a honem mu pomáhal oheň uhasit: pleskal dlouhými rukávy do objemného roucha, které měl Kuni na sobě.

„Díky, Rine,“ řekl Kuni. Zvedl se do sedu a chtěl se usmát, ale potom zkrivil tvář.

Rin si ho prohlédl: na zádech mu přistálo několik kapek hořícího oleje. Doutnajícími dírami v rouchu Rin viděl, že Kuniho kůže je popálená a řine se z ní krev.

„Ach bohové! Bolí to?“

„Jenom trochu,“ řekl Kuni.

„Kdybys mě nezalehl...“ Rin polkl. „Kuni Garu, jsi opravdový kamarád.“

„Ále, to nic,“ mávl Kuni rukou. „Jak říkal mudrc Kon Fidži: člověk by měl být — au! — vždycky připravený vrazit si nůž do žeber, pokud by tím pomohl příteli.“ Snažil se, aby to znělo nonšalantně, ale hlas se mu chvěl bolestí. „Vidíš? Mistr Loing mě přece jenom něco naučil.“

„Tak tohle sis zapamatoval? Ale to neříkal Kon Fidži. Říkal to lapka, který s Konem Fidžim diskutoval.“

„Kdo tvrdí, že lapkové nemůžou mít dobré vlastnosti?“

Přerušil je zvuk pleskajících křídel. Chlapci vzhledli. Drak pomalu a vznešeně, jako albatros obracející se nad mořem, zamával křídly, vystoupal výš, velkým obloukem se otočil a zahájil třetí bombový nálet na Trúnní pagodu. Bylo zřejmé, že letec slábne, tentokrát nedokázal vystoupat zdaleka tak vysoko. Drak se ocitl velice nízko nad zemí.

Několika lučištníkům se podařilo do křídel velikého draka prostřelit díry, a pár šípů dokonce zasáhlo i samotného letce. Zdálo se však, že jeho silná kožená zbroj je něčím vyztužená, a šípy se v ní jen na chvíli zasekly a pak od ní neškodně odpadly.

Znovu sbalil křídla svého stroje a zrychlil směrem k Trúnní pagodě, jako když se ledňáček vrhá za rybou.

Lučištníci pokračovali v palbě na atentátníka, ale on držel směr a krupobití šípů si nevšimal. Na stěnách Trúnní pagody vybuchovaly hořící střely. Během pár vteřin se konstrukce z bambusu a hedvábí proměnila v ohnivou věž.

Jenže císař už se nacházel v bezpečí pod pavézami štítonošů a každým okamžikem se k němu stahovali další a další lučištníci. Atentátník pochopil, že mu kořist unikla.

Místo aby se pokusil o další bombový nálet, obrátil svého draka k jihu, pryč od průvodu, a z posledních sil prudce kopl nohama, aby nabral výšku.

„Má namířeno do Zudi,“ poznamenal Rin. „Myslíš, že mu pomáhal někdo, koho známe?“

Kuni zavrtěl hlavou. Drak prolétl přímo nad ním a Rinem a na chvíli zastínil prudkou záři slunce. Chlapec si všiml, že letec je mladý, ještě mu nebylo ani třicet. Měl tmavou kůži a dlouhé končetiny jako lidé z Haanu na severu. Letec obrátil pohled k zemi a na zlomek vteřiny se jím zaklesl do Kuniho. Z divoké cílevědomosti a zuřivého odhodlání v těch jasně zelených očích Kunimu poskočilo srdce.

„Vyděsil císaře,“ řekl Kuni jakoby sám pro sebe. „Císař je přece jenom člověk.“ Tvář se mu roztáhla do širokého úsměvu.

Než mohl Rin svého kamaráda napomenout, ať nemluví tak nahlas, padl na ně velký černý stín. Chlapci vzhledli a spatřili další důvod, proč letec na drakovi zahájil ústup.

Nad hlavami jim plulo šest vznešených vzducholodí, chloubá císařských leteckých sil. Každá z nich byla dlouhá asi sto metrů.

Vzducholodě původně letěly v čele císařského průvodu, jednak aby obhlížely terén, jednak aby ohromovaly diváky. Chvíli trvalo, než se veslařům podařilo lodě obrátit a vyrazit císaři na pomoc.

Drak bez šňůry byl čím dál menší. Vzducholodě se těžkopádně plavily za prchajícím atentátníkem, jejich veliká opeřená vesla tloukla do vzduchu jako křídla vypasené husy, která se pokouší vzlétnout. Letec už byl moc daleko na to, aby ho mohli ohrozit lukostřelci na vzducholodích nebo bojovní bambusoví draci na šňůrách. Než se dostanou do Zudi, obratný atentátník dávno přistane a zmizí v jeho uličkách.

Císař se choulil v tmavých stínech pod příkrovem štítů. Zuřil, i když navenek se tvářil klidně. Nejednalo se o první a jistě ani poslední pokus o jeho zavraždění, ale ještě nikdy se nestalo, že by chybělo tak málo.

„Najděte ho!“ přikázal nesmiřitelným hlasem bez emocí. „Přiveďte mi ho, i kdybyste měli zbořit všechny domy v Zudi a spálit sídla všech šlechticů v Haanu!“

Mata Zyndu

FARUN NA OSTROVECH TUNOA:
DEVÁTÝ MĚSÍC ČTRNÁCTÉHO ROKU VLÁDY
JEDINÉHO JASNÉHO NEBE

Jen málokdo by hádal, že muž, který se tyčil nad hlučným davem na kraji náměstí ve Farunu, je teprve čtrnáctiletý chlapec. Strkající se měšťané si od Matovy svalnaté postavy, vysoké hodně přes dva metry, udržovali uctivý odstup.

„Bojí se tě,“ řekl Finn Zyndu, chlapcův strýc, s pýchou v hlase. Zvedl pohled k Matově tváři a vzdychl. „Kéž by tě dnes viděli tvůj otec a dědeček.“

Mata Zyndu přikývl, ale nic neříkal. Rozhlížel se po pohupujících se hlavách shromážděných lidí jako jeřáb mezi jespáky. Většina lidí v Kokru měla hnědé oči, ty Matovy však byly černé jako uhel. V každém oku měl dvě panenky, které zářily slabým světlem. Takové oči byly vzácné a mnozí se domnívali, že existují pouze v bájích.

Díky očím s dvojitými panenkami viděl lépe a dál než většina lidí. Přelétl jimi obzor a pohled mu utkvěl na štíhlé tmavé kamenné věži za severním okrajem města. Stála u moře jako dýka zabodnutá do

kamenité pláži. Mata pod jejím vrcholkem rozeznával velká klenutá okna s rámy zdobenými složitými řezbami Dvou havranů, černého a bílého, jejichž zobáky se stýkaly na vrcholu každého oblouku a podíraly kamennou chryzantému s tisícem okvětních lístků.

Jednalo se o hlavní věž starého hradu, v němž kdysi sídlil klan Zyndu. Nyní však patřil Datunu Zatomovi, veliteli xanské posádky, jež strážila Farun. Mata Zyndu nesnášel pomyslení na to, jak obyčejný plebejec vysedává v prastarých, bájemi opředených síních, které po právu náležely jeho rodině. Zato ma nebyl dokonce ani válečník, jen nějaký písař.

Mata se přinutil vrátit do přítomnosti. Sklonil se a pošeptal Finnovi: „Chci jít blíž.“

Císařský průvod právě dorazil do Tunoa po moři z jižní části Velkého ostrova. Proslýchalo se, že císař poblíž města Zudi na Velkém ostrově přežil pokus o atentát. Když Mata a Finn vykročili vpřed, dav se před Matou tiše a hladce roztoupil jako mořské vlny před lodní přídělí.

Zastavili se těsně před první řadou a Mata se přikrčil do výšky svého strýce, aby k sobě nepřitahoval pozornost císařských stráží.

„Už jsou tady!“ zajásaly zástupy, když se z mraků vynořily vzducholodě a nad obzorem vykoukla špička Trůnní pagody.

Zatímco měšťané tleskali překrásným tanečnicím a provolávali slávu chrabřím vojákům, Mata Zyndu měl oči jen pro císaře Mapi-dérého. Konečně spočine pohledem na tváři nepřítele.

Na vrcholu pagody nyní stáli v kruhu vojáci s tasenými meči a šípy založenými v tětivách. Císař seděl mezi nimi a divákům se jen tu a tam podařilo zahlédnout jeho tvář.

Mata si představoval starého muže, z pohodlnělého a změkčilého, ale skrz hradbu vojáků jako skrz závoj rozeznal vyzáblou postavu s tvrdýma, bezvýraznýma očima.

Jak je tam nahoře v tom svém přepychu osamělý.

A jaký má strach.

Finn a Mata se po sobě podívali. V očích toho druhého spatřili tutéž směsici zármutku a doutnající nenávisti. Finn nemusel nic říkat, Mata od svého strýce slyšel každý den v životě stejné slovo:

Nezapomeň.

V dobách, kdy byl císař Mapidéré pořád ještě mladým králem Xany a kdy xanská armáda drtila vojenské síly Šesti států na zemi, na moři i na nebi, mu stál v cestě jediný muž: Dazu Zyndu, vévoda z Tunoa a maršál Kokru.

Zynduové pocházeli z dlouhé linie slavných kokruských vojevůdců, ale Dazu byl zamlada hubený a churavý. Jeho otec a děd se rozhodli poslat ho na sever, daleko od rodového léna na ostrovech Tunoa, aby ho na mlžných ostrovech zvaných Bourčí vajíčka na druhém konci Dary cvičil legendární mistr meče jménem Médo.

Médo na chlapce pohlédl a pravil: „Jsem moc starý a ty moc malý. Posledního žáka jsem učil před mnoha lety. Nech mě na pokoji.“

Dazu však neodešel. Deset dní a deset nocí klečel před Médovým domem, nechtěl jíst ani pít, srkal jen dešťovou vodu. Jedenáctého dne se Dazu zhroutil na zem. Chlapcovo odhodlání starého mistra obměkčilo a Médo ho přijal za svého žáka.

Ale místo aby ho učil bojovat s mečem, chtěl po něm, aby pásł jeho stádečko dobytka. Dazu si nestěžoval. V chladných skalnatých horách chodil za stádem, odháněl vlky číhající v mlhách a za noci se choulil zimou mezi bučícími kravami.

Když se na jaře narodilo další tele, Médo mu poručil, aby ho každý den nosil zpátky do domu na vážení, jinak by se tele mohlo poranit o ostré kamení. Znamenalo to ujít denně mnoho kilometrů. Zprvu to šlo snadno, ale jak tele nabíralo na váze, cesta byla čím dál obtížnější.

„Tele už chodí docela dobře,“ prohlásil Dazu. „Přestalo zakopávat.“

„Ale já jsem ti řekl, abys ho sem *přinesl*,“ napomenul ho učitel. „Voják se musí ze všeho nejdřív naučit poslouchat rozkazy.“

Tele bylo každým dnem o něco těžší a Dazu se musel snažit víc a víc. Když konečně doklopýtal na statek, zhroutil se vyčerpáním a tele mu vyskočilo z náruče, celé šťastné, že může jít po svých a konečně se protáhnout.

Když přešla další zima, Médo mu podal dřevěný meč a vyzval ho, ať co nejprudčeji zaútočí na cvičného panáka. Dazu znechuceně pohlédł na hrubou zbraň bez pořádného ostrí, poslušně však máchl mečem.

Dřevěný panák se rozpadł, přeseknutý na dvě poloviny. Dazu užasle pohlédł na meč ve své ruce.

„Mečem to není,“ řekl učitel. „Kdy ses na sebe naposledy podíval?“ A přivedl Dazua před naleštěný štít.

Mladík se v odrazu málem nepoznal. Jeho ramena vyplňovala celou šířku zrcadla. Paže a stehna měl dvakrát silnější, než si pamatoval, a nad úzkým pasem se mu zvedala mohutná hrud'

„Velký válečník nevěří svým zbraním, ale sám sobě. Když budeš mít tu pravou sílu, dokážeš zasadit smrtící úder i stéblem trávy. Teď jsi konečně připravený se ode mě učit. Ale nejprve běž poděkovat teleti, že ti dalo sílu.“

Dazu Zyndu neměl v boji sobě rovného. Zatímco armády ostatních tirsských států padaly před zuřivými xanskými hordami jako třísky, muži z Kokru pod vedením vévody Zyndua odrazili xanské útoky, jako když přehrada zadržuje rozběsněnou povodeň.

Jelikož vévoda Zyndu čelil veliké přesile, poslal své vojáky do strategicky rozmístěných pevností a městských posádek napříč celou Kokru. Při každém xanském vpádu svým mužům poručil, aby zůstali za hradbami jako želva v krunyři, a nevsímali si posměšků xanských velitelů.

Kdykoli se však armáda Xany pokusila tyto dobře bráněné pevnosti a města obejít, obránci se vyvalili ze svých tvrzí jako dravé murény vyplouvající z tajných puklin a divoce zaútočili zezadu, aby odřízli xanské vojáky od zásobování. Velký xanský generál Gotha Tonjeti měl sice k dispozici mnohem více mužů a lepší výzbroj než vévoda Zyndu, avšak Zynduova taktika ho brzdila a bránila mu v dalším postupu.

Tonjeti nazýval Zyndua „Vousatou želvou“. Myslel to jako urážku, ale Dazu se tomu smál a nosil tu přezdívku jako odznak cti.

Když Tonjeti nedokázal zvítězit na bojišti, uchýlil se k intrikám. V Čaruze, hlavním městě Kokru, začal šířit zvěsti o Zynduově ctižádosti.

„Proč vévoda Zyndu na Xanu nezaútočí, proč se jen schovává za kamennými hradbami?“ šeptali si lidé. „Je zřejmé, že xanská armáda se s vojenskou silou Kokru nemůže měřit, a vévoda přesto váhá a nevyžene dobyvatele z našich polí. Možná že má vévoda tajnou dohodu s Gothou Tonjetim a Tonjeti své útoky jen předstírá.“

Co když se spikli, že svrhnou krále a vévodu Zyndua dosadí na trůn místo něj?“

Krále Kokru to znepokojilo a nařídil vévodovi Zynduovi opustit obranná postavení a střetnout se s Tonjetim na bojišti. Dazu Zyndu mu vysvětloval, že by to byla chyba, jeho námitky však panovníkovo podezření jenom posílily.

Vévoda Zyndu neměl na vybranou. Navlékl si zbroj a v čele svých mužů vyrazil do útoku. Tonjetihó jednotky se před hrozivými kokruskými válečníky rozpouštěly jako vosk. Xanští vojáci ustupovali a ustupovali, až propadli naprostému zmatku.

Vévoda pronásledoval poraženého Tonjetihó do hlubokého údolí a tam mu xanský generál zmizel v temném lese. Ze svahů se náhle začali valit xanští vojáci, bylo jich pětkrát víc než mužů, které měl s sebou Zyndu. Přepadli ho a odrázili mu ústupovou cestu. V tu chvíli Zyndu pochopil, že se nechal přelstít a že mu nezbývá než se vzdát.

Dazu Zyndu vyjednal svým vojákům bezpečí v zajateckých táborech a pak si vzal život, protože s hanbou své kapitulace nedokázal žít. Gotha Tonjeti svůj slib porušil a všechny zbývající kokruské vojáky nechal zaživa pohřbít.

Çaruza padla o tři dny později.

Mapidéré se rozhodl udělat z klanu Zyndu, který mu tak dlouho vzdoroval, exemplární příklad. Každý muž do třetího kolene byl usmrcen a všechny ženy prodány do indigových domů. Vévodův nejstarší syn Širu byl v Çaruze zaživa stažen z kůže a Tonjetihó vojsko nutilo občany hlavního města, aby jeho popravu sledovali a potom jedli kousky jeho masa a stvrдили tak svou oddanost Xaně. Dazuoova dcera Soto se společně se svým služebnictvem zabarikádovala na rodovém venkovském sídle a raději ho zapálila, aby unikla mnohem horšímu osudu, který by ji čekal. Plameny zuřily celý den a celou noc, jako by sama bohyně Kana dávala najevo svůj zármutek, a žár byl tak prudký, že po Soto nezbyly v troskách ani kosti.

Vévodův nejmladší syn, třináctiletý Finn, se vyhnul zajetí díky tomu, že se celé dny skrýval v bludišti tmavých skladišť a tunelů ve sklepeních rodového hradu Zynduů. Nakonec ho však Tonjetihó vojáci chytili, když se pokoušel proplížít do kuchyně pro trochu vody. Vojáci odvěkli mladíka před velkého generála.

Tonjeti pohlédl na chlapce klečícího před ním, chvějícího se a vzlykajícího strachem, a zasmál se.

„Stydl bych se tě zabít,“ zahřměl svým hlubokým hlasem. „Schovával ses jako králík, místo abys bojoval jako vlk. Co na to řeknou tvůj otec a bratr, až se s nimi setkáš v zászvětí? Nejsi ani z desetiny tak statečný jako tvoje sestra. Naložím s tebou jako s dítětem tvého bratra, protože se oba chováte stejně.“

Tonjeti navzdory Mapidérého rozkazům Širuova novorozeného syna ušetřil. „Šlechtici se musejí chovat lépe než plebejci,“ prohlásoval. „I ve válce.“

A tak Tonjetihovojáci Finna propustili a zahanbený chlapec klopýtal z rodového hradu pouze s Matou, maličkým synem svého bratra, v náručí. Oloupili ho o jeho titul, domov i klan. Život v pohodlí a přepychu se rozplynul jako sen. Co si jen počne?

Za branou hradu zvedl Finn ze země červenou vlajku, kterou někdo upustil: ožehlou, špinavou, ale pořád ještě s vyššívanou zlatou chryzantémou, znakem klanu Zyndu. Zavínil do ní Matu, byt mu skýtala jen chabou ochranu před mrazivým zimním vzduchem, pak odhrnul rúžek látky a pod ním se ukázala Matova tváříčka.

Maličký Mata zamrkal a upřel pohled na strýce. V každém černém oku měl dvě panenky, které slabě zářily.

Finn se prudce nadechl. Mezi pradávnými Anojci se tradovalo, že lidé s dvojitými panenkami se těší mimořádné přízni bohů. Většina takových dětí byla od narození slepá. Sám Finn byl také ještě dítě a plačícímu balíčku, v němž se skrýval jeho novorozený synovec, nikdy nevěnoval zvláštní pozornost. Že je Mata jiný než většina lidí, si uvědomil teprve až teď.

Finn mávl nemluvněti rukou před tváříčkou, protože si nebyl jistý, jestli hošík není slepý. Mata se za rukou nepodíval, ale pak se otočil a upřel pohled do Finnových očí.

Velice vzácně se stávalo, že lidé s dvojitými panenkami měli zrak jako ostríž, a říkalo se, že v takovém případě jsou jim souzeny velké činy.

Finnovi se ulevilo. Přitiskl si dítě ke hrudi, k bušícímu srdci, a po chvíli mu z očí skanula na Matovu tváříčku slza horká jako krev. Nemluvně se rozplakalo.

Finn se sehnul a dotkl se svým čelem chlapcova. Hošíka to uklidnilo. „Teď máme jenom jeden druhého,“ zašeptal Finn. „Nedovol, aby to, co se naší rodině stalo, upadlo v zapomnění. *Nezapomeň.*“

Zdálo se, že tomu hošík rozumí. Vyprostil ručičky z vlnky, do které byl zavinutý, zvedl je k Finnovi a zaťal pěstičky.

Finn obrátil tvář k obloze a zasmál se do padajícího sněhu. Opatrně zakryl chlapcův obličej vlnkou a vykročil pryč od hradu.

Matovo zamračení připomínalo Finnovi vážnou tvář zadumaného vévody Zyndua. Matův úsměv byl kopií úsměvu Soto, Finnovy mrtvé sestry, když běhala v dětství po zahradě. Matova spící tvář vyzařovala stejný klid a pokoj jako kdysi tvář Finnova staršího bratra Širua, který Finna pokaždé nabádal k větší trpělivosti.

Když Finn hleděl na Matu, chápal, proč ho bohyně ušetřily. Hošík byl posledním a nejzářivějším květem chryzantémy na vrcholku vznešeného stromu tvořeného mnoha generacemi klanu Zyndu. Finn přísahal Kaně a Rapě, božským dvojčatům Kokru, že udělá vše, co bude v jeho silách, aby Matu opatroval a chránil.

Jeho srdce bude ledové a jeho krev horká, jako je Rapa mrazivá a Kana ohnivá. Kvůli Matovi se naučí být tvrdý a ostrý, nikoli změkčilý a rozmazlený. Pro pomstu se dokonce i králík dokáže stát vlkem.

Finn nějakou dobu přežíval díky almužnám od lojalistů, kteří soucítili s klanem Zyndu. Potom zabil dva zloděje, kteří vyspávali na poli, sebral jejich lup a investoval ho do malé farmy za Farunem. Tam učil Matu rybařit, lovit a bojovat s mečem, ale nejprve se to musel nepříjemnou metodou pokus-omyl naučit sám. Když poprvé zastřelil jelena, při pohledu na krev se pozvracel; když se poprvé rozmáchl mečem, málem si usekl vlastní nohu. Zas a znovu se proklínal za to, v jakém žil pohodlí a přepychu a že se nenaučil nic užitečného.

Než mu bylo pětadvacet, vlasy mu zešedivěly pod tíhou odpovědnosti, kterou na sebe vzal. Za noci často sedával před chatrčí, v níž spal jeho malý synovec. Pronásledovaly ho vzpomínky na jeho vlastní slabost před mnoha lety. Dumal nad tím, jestli dělá nebo je vůbec schopen dělat všechno pro to, aby Matu vyslal na správnou cestu, aby mu předával odvahu a sílu, a především touhu po slávě, na kterou měl chlapec dědičné právo.

Dazu a Širu si nepřáli, aby křehký Finn kráčel po válečné stezce. Probouzeli v něm lásku k literatuře a umění — a kam ho přivedla? Když ho rodina potřebovala, byl Finn bezmocný, vyklubal se z něj zbabělec, který zahanbil rodinné jméno.

A tak zapudil vzpomínky na Širuova laskavá slova a Dazuovu vlídnost. Místo toho dal Matovi takové dětství, jaké by nejspíš chtěli sami pro sebe. Když si Mata ublížil jako občas každé dítě, Finn si zakázal poskytovat mu jakoukoli útěchu, dokud se Mata nenaučí, že pláč je zbytečný. Když se Mata popral s jiným klukem ve městě, Finn trval na tom, že by měl ve rvačce pokračovat, dokud druhého kluka nepřepere. Nikdy mu netoleroval sebemenší známku slabosti a naučil Matu vítat každý konflikt jako příležitost, jak se osvědčit.

Během let obalil své od přírody laskavé srdce tolika vrstvami přísňných úkolů, které si stanovil, že už ani sám nevěděl, kde končí rodinná legenda a začíná jeho vlastní život.

Jednou se však pětiletý Mata ocitl ve spárech nemoci, která ho ohrožovala na životě, a tehdy v tvrdém krunýři svého strýce zahlédl trhlinu.

Mata se probudil z horečnatého spánku a spatřil, že strýc pláče. Nic takového ještě nikdy neviděl a myslel si, že se mu to jenom zdá. Finn ho pevně objal — další zcela neznámý projev citů — a dlouze děkoval Kaně a Rapě. „Jsi Zyndu,“ řekl jako už mnohokrát. „Jsi silnější než všichni ostatní.“ Ale pak zvláštním něžným hlasem dodal: „Jsi všechno, co mám.“

Mata si na svého pravého otce nevzpomínal a jeho otcem, jeho vzorem se stal Finn. Od Finna se dozvěděl, že jméno Zyndu je posvátné. V žilách jim kolovala vznešená krev prosycená slávou, krev pozeňnaná bohy, krev prolitá císařem, krev, kterou bylo třeba pomstít.

Finn a Mata chodili do města prodávat svou úrodu a kůže ulovených zvířat. Finn hledal zbylé učence, rodinné přátele a známé. Několik jich ukrývalo staré knihy zakázané císařem, psané ve starých logogramech, jaké se používaly jen v Kokru. Finn si je půjčoval nebo vyměňoval za zboží a učil Matu číst a psát.

Z těchto knih i z paměti vyprávěl Finn Matovi příběhy a báje o vojenské minulosti Kokru a slavných dějinách klanu Zyndu. Mata snil

o tom, že napodobí svého dědečka, že bude tak udatný jako on. Jedl pouze maso a koupal se jen ve studené vodě. Protože neměl tele, které by mohl nosit, nabídl rybářům v přístavu, že jim bude každý den pomáhat s vykládáním úlovků — a ještě si přitom vydělal pár měděnků. Dával do váčků kamení a přivazoval si je ke kotníkům a zápěstím, aby musel při každém kroku vynaložit větší sílu. Pokud někam vedly dvě cesty, vybral si tu delší a náročnější. Pokud existovaly dva způsoby, jak něco udělat, zvolil obtížnější a namáhavější metodu. Než mu bylo dvanáct, dokázal zvednout nad hlavu i velký kotel před chrámem ve Farunu.

Mata neměl mnoho času na hraní, a tak ani nezískal žádné skutečné přátele. Cenil si výsady vznešeného a prastarého učení, kterému se těšil díky tvrdé práci svého strýce. Poezie mu však přišla jen málo užitečná. Miloval knihy o dějinách a vojenské strategii. Díky nim se dozvídal o zlatém věku, který již pominul, a uvědomil si, že Xana spáchala i jiné hříchy než ty, jichž se dopustila na jeho rodině. „Mapidérého dobytčácké tažení narušilo základy samotného světa,“ říkal mu zas a znovu Finn.

Původ starého tirskeho systému se ztrácel v šeru dávnověku. Legendy pravily, že Darské ostrovy kdysi dávno osídlili lidé, kteří si říkali Anojci, uprchlíci ze zatopeného světadílu daleko za mořem na západě. Jakmile porazili barbary, kteří na ostrovech žili původně — a s nimiž se částečně smísili —, okamžitě začali bojovat sami mezi sebou. Jejich potomci se po mnoha generacích a mnoha válkách rozdělili na několik různých států.

Někteří učenci tvrdili, že velký dávný anojský zákonodárce Aruano vytvořil tirskeho systém proto, aby zastavil chaotické války mezi jednotlivými státy. Slovo *tiro* z klasické anojštiny znamenalo doslova „druh“ a nejdůležitějším principem tirskeho systému byl předpoklad, že všechny tirskeho státy jsou si rovny; žádný stát neměl nad jiným pravomoc. Státy se mohly proti jinému státu spojit jedině v případě, že tento stát spáchal hřích, který urážel bohy. Vůdce dočasného spolenectví pak získal titul *princeps*, první *tiro* mezi sobě rovnými.

Sedm států existovalo bok po boku více než tisíc let, a nebýt tyra-
na ze Xany, jejich soužití by přetrvalo další tisíciletí. Králové tirskeho států byli svrchovanými světskými panovníky, kotvami, z nichž

viselo sedm souběžných Velkých řetězů bytí. Udělovali léna šlechticům a ti na svých územích udržovali pořádek a spravovali je jako miniaturní tirske státy. Každý sedlák platil daně svému pánovi, ten zase svému a tak dále, vzhůru po řetězu až k samotnému králi.

Moudrost tirskeho systému byla zřejmá, neboť zrcadlila svět přírody. V prastarých darských lesích stál každý veliký strom nezávisle na ostatních stejně jako tirske státy. Každý strom však tvořily větve a každou větev listy, stejně jako každý král čerpal sílu ze svých šlechticů a každý šlechtic ze svých rolníků. Totéž platilo o jednotlivých Darských ostrovech: každý se skládal ze zátok a zálivů, ostrůvků a lagun. Systém nezávislých říší složených ze svých miniaturních kopií se dal najít v korálových útesech, hejnech ryb, vlnících se lesech mořských chaluh, krystalech minerálů, anatomii zvířat.

Jednalo se o nejhlubší řád vesmíru, velikou síť — podobnou předivu hrubých tkanin, které spřádali kokruští tkalci — tvořenou vodorovnými čarami vzájemné úcty mezi sobě rovnými a svislými čarami sestupných závazků a vzestupných povinností, v níž každý znal své místo.

Císař Mapidéré to všechno smetl jako armády Šesti států, jako spadané listy na podzim. Pár starých šlechticů, kteří se včas vzdali, si smělo ponechat své prázdné tituly, někdy dokonce i hrady a peníze, ale tím to končilo. Jejich země už nebyly jejich, protože veškerá půda teď patřila Xanské říši, samotnému císaři. Místo toho, aby v každém panství vydával zákony jeho vlastní vládce, nyní všem ostrovům vládl jediný zákon.

Místo aby učenci každého tirskeho státu používali při psaní své vlastní sady logogramů a řadili zyndarská písmena svým vlastním způsobem, v souladu s místními tradicemi a dějinami, museli nyní všichni psát po xanském způsobu. Místo aby si každý tirske stát určoval svou vlastní soustavu měrných a váhových jednotek, svůj vlastní způsob vnímání a posuzování světa, museli nyní všichni stavět své silnice tak, aby byly široké jako vozy z Neposkvrněného města, a bedny musely být přesně tak velké, aby se daly naskládat jedna vedle druhé na palubu lodí z přístavu Krifi, bývalého hlavního města Xany.

Všechny zdroje oddanosti, všechna místní poddanská pouta byla nahrazena oddaností císaři. Namísto souběžných řetězů věrnosti, ukutých jednotlivými šlechtici, vybudoval císař pyramidu maličerných úředníků — plebejců, kteří uměli sotva napsat jiné logogramy než ty v jejich vlastních jménech a kteří si museli všechno hláskovat v zyndarských písmenech. Místo aby císař vládl s pomocí těch nejlepších, rozhodl se povýšit zbabělce, lakomce, hlupáky a spodinu.

Starý spořádaný způsob života v tomto novém světě zanikl. Nikdo nevěděl, kam vlastně patří. Plebejci žili v hradech, zatímco šlechtici se choulili v chatrčích, do nichž táhlo a zatékalo. Hříchy císaře Mapi-dérého byly proti přírodě, proti skrytému řádu samotného vesmíru.

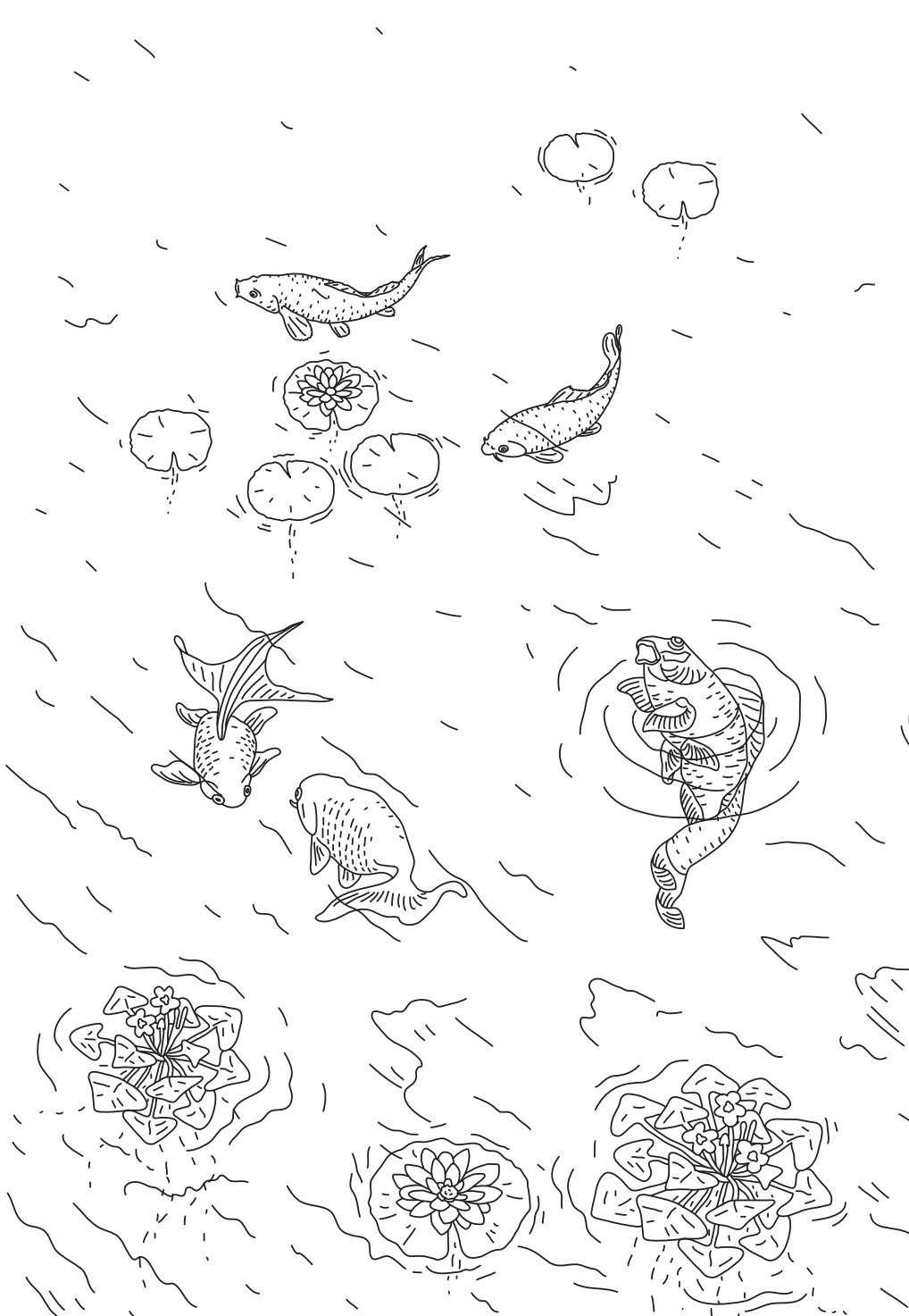
Když průvod zmizel v dálce, zástupy se pozvolna rozptýlily. Občané se museli vrátit ke starostem každodenního života: sklízení úrody, hlídání ovcí, lovení ryb.

Mata s Finnem se však na náměstí ještě chvíli zdrželi.

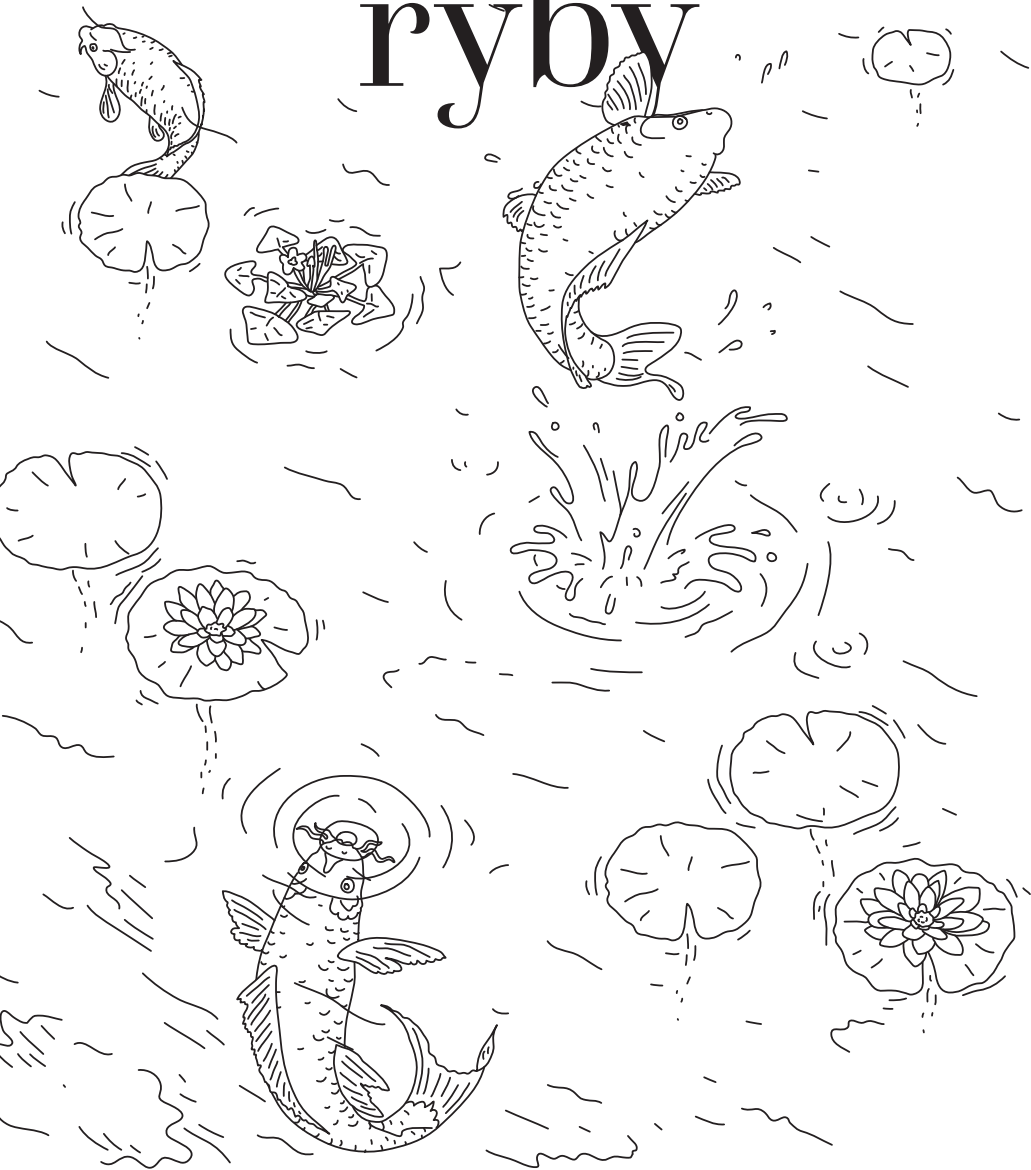
„Provolávají slávu člověku, který zavraždil jejich otce a dědy,“ řekl tiše Finn. Pak si odplivl.

Mata se rozhlížel po odcházejících mužích a ženách. Byli jako písek a bahno zvířené mořem. Pokud byste do poháru nabrali mořskou vodu, byla by plná zmateně kroužících částíček zakrývajících světlo. Ale pokud byste trpělivě počkali, špína a kal by nakonec klesly na dno, kam patřily, a čistá voda by propustila vznešené a jasné světlo.

Mata Zyndu byl přesvědčený o tom, že jeho osudem je obnovit pořádek a čistotu, jako když tíha dějin stahuje všechno a všechny na jejich náležité místo.

Prorocství ryby

Kuni Garu

O SEDM LET POZDĚJI

ZUDI: PÁTÝ MĚSÍC JEDNADVACÁTÉHO ROKU

VLÁDY JEDINÉHO JASNÉHO NEBE

V Zudi se o Kunim Garuovi vyprávělo mnoho příběhů.

Mladík byl synem prostých rolníků, kteří si dělali velké naděje, že to jejich děti někam dotáhnou — naděje, které se Kunimu dařilo zas a znovu mařit.

Jistě, u Kuniho se v dětství objevovaly záblesky geniality — než mu bylo pět, dokázal přecíst a napsat tři sta různých logogramů. Kuniho matka Naré dennodenně vzdávala díky Kaně i Rapě a pořád všem svým kamarádkám říkala, jak je její chlapec chytrý. Kuniho otec Féso byl přesvědčený o tom, že syn má před sebou budoucnost vzdělance, který rodině přinese čest a uznání, a tak ho za nemalé peníze poslal studovat na soukromou akademii Tuma Loinga, slovného místního učence, který před Sjednocením sloužil králi Kokru jako ministr zemědělství.

Jenže Garu a jeho kamarád Rin Koda se ulévají ze školy, kdykoli mohli, a raději chodili na ryby. Když Kuniho načapali, nezbedník se

mistru Loingovi hluboce a květnatě omlouval, přesvědčoval ho, že ho to opravdu mrzí a vezme si z toho ponaučení. Zanedlouho však s Rinem vymýšlel další lumpárny, odmlouval učitele, hlasitě nesouhlasil s jeho výkladem klasických děl a upozorňoval na chyby v jeho argumentaci, až Loingovi konečně došla trpělivost a vyloučil ho ze školy — a s ním i chudáka Rina Kodu, protože Rin dělal pokaždé to co Kuni.

Kuniho to netrápilo. Rád pil, rád mluvil a rád se pral a brzy se v Zudi sblížil s nejrůznějšími pochybnými existencemi: zloději, gangstery, výběřčími daní, xanskými vojáky z posádky, holkami z indigových domů, bohatými mladými muži, kteří neměli na práci nic lepšího než postávat celý den na nárožích a vyhledávat potíže. Pokud jste dýchali, měli peníze na to, abyste mu koupili pití, a rádi jste poslouchali oplzlé vtipy a klepy, Kuni Garu byl vaším nejlepším přítelem.

Rodina Garuových se pokoušela vést mladíka k tomu, aby si našel placenou práci. Kuniho starší bratr Kado brzy poslechl své kupecké instinkty a stal se místním obchodníkem s dámskými šaty. Najal Kuniho jako prodavače. Kuni však projevoval nechuť klanět se zákazníkům a smát se jejich hloupým vtípům, a když se pokusil uvést do praxe bláznivý nápad, že najme děvčata z indigových domů jako „modelky“ pro předvádění šatů, Kado neměl na vybranou a musel ho vyhodit.

„Zvedlo by to prodeje!“ bránil se Kuni. „Jakmile by boháči viděli ty šaty na svých oblíbených milenkách, určitě by je chtěli koupit pro svoje manželky.“

„Copak vůbec nebereš ohled na pověst své rodiny?“ Kado popadl skládací metr a vyhnal jím Kuniho na ulici.

Když bylo Kunimu sedmnáct, jeho otec už měl plné zuby toho, jak se líný mladík každý večer vrací domů opilý a ptá se, kde je večere. Nepustil ho do domu a řekl mu, ať si najde jiné bydlení a zamyslí se nad tím, jak promarňuje svůj život a láme srdce své matce. Naré plakala a plakala, den co den chodila do chrámu Kany a Rapy, modlila se k bohyním, aby její děťátko poslaly na správnou cestu.

Kadovi se nakonec mladšího bratra zželelo a vzal ho k sobě. Kadova žena Tete však manželovu velkorysost nesdílela. Zvykla si po-

dávat večeri brzy, dlouho předtím, než se Kuni vracel domů. A když ve vstupní hale zaslechla jeho kroky, začala hlasitě bušit do prázdných hrnců v umyvadle a dávat mu tak najevo, že jídlo už není.

Kuni rychle pochopil, co se mu Tete snaží naznačit. Měl sice hroší kůži — jinak by to ani nešlo, vzhledem k tomu, s jakými přáteli se stýkal —, ale přesto se zastyděl, že ho švagrová vidí jenom jako vyžírku, kterého nechce žít. Odstěhoval se, spal na rohožích u svých přátel, a když zjistil, že už není vítán, přesunul se zase o dům dál.

Přesouval se často.

Vůně smažených plněných taštiček a zázvorového octa. Bublání teplého i studeného piva čepovaného do sklenic.

„... a tak povídám: ‚Ale vždyť tvůj manžel není doma!‘ A ona se zasmála a řekla: ‚Právě proto musíš honem dovnitř!‘“

„Kuni Garu!“ Vdova Wasu, majitelka hospody U Báječného soudku, se pokusila upoutat pozornost mladíka vyprávějícího historiky uprostřed hloučku hostů.

„Ano, má paní?“ Kuni natáhl dlouhou paži a objal Wasu kolem ramen. Vlepil jí na tvář vlhký mlaskavý polibek. Bylo jí přes čtyřicet a smířila se s tím, že začíná elegantně stárnout. Na rozdíl od provozatelek jiných putyk na sebe neplácala pudr ani růž a díky tomu vypadala mnohem důstojněji. Kuni před ostatními často prohlašoval, jak se mu ta ženská líbí.

Wasu hbitě vyklouzla z Kuniho objetí. Odtáhla ho od ostatních a mrkla na směřící se, povykující hosty, kteří na ni uznale zahalekali. Odvlekla Kuniho do své úřadovny vzadu za výčepem, tam ho usadila na polštář na jedné straně pracovního stolu a sama si vybrala polštář na druhé.

Klečela s rovnými zády ve formální poloze *mipa rari*. Uspořádala si myšlenky a nasadila přísný výraz, nebo si to alespoň myslela. Potřebovala s ním mluvit o penězích a Kuni Garu uměl pohotově změnit téma, kdykoli po něm něco chtěla.

„Tenhle měsíc jsi u mě pořádal tři mejdany,“ řekla Wasu. „To je spousta piva a kvasu, plněných taštiček a smažených chobotniček. To všechno ti šlo na dluh. Už mi dlužíš víc, než kolik já sama dlužím za nábytek. Měl bys mi něco z toho zaplatit.“

Kuni se opřel o polštář a natáhl nohy v pozměněné poloze *thakrido* s jednou nohou přes druhou. Takovým způsobem sedávali muži, když byli se svými milenkami. Kuni přivřel oči, uculil se na Wasu a začal si pobrukovat necudnou písničku, až celá zrudla.

„No tak, Kuni,“ naléhala Wasu. „Já mluvím vážně. Výběřčí daní mi už několik týdnů dýchají na krk. Nemůžeš mě využívat jako nějakou charitu.“

Kuni Garu složil nohy pod sebe a najednou se zvedl do polohy *mipa rari*. Oči měl pořád ještě přivřené, ale úsměšek mu z tváře zmizel. Vdova Wasu sebou trhla, i když chtěla zůstat klidná a neoblomná. Ten člověk byl koneckonců gangster.

„Paní Wasu,“ pravil Kuni vyrovnaným hlubokým hlasem. „Jak často byste řekla, že k vám chodím popíjet?“

„Skoro každý druhý den,“ odpověděla Wasu.

„A všimla jste si rozdílu v tržbách, když tu jsem a když tu nejsem?“

Wasu si povzdechla. Tohle byl Kuniho trumf a ona věděla, že ho vytáhne. „Když tu jsi, tržby jsou trochu lepší,“ přiznala.

„Trochu lepší?“ Vykulil oči, až byly velké jako čajové šálky, a nosem hlasitě nasával vzduch, jako by ranila jeho hrdost.

Vdova Wasu váhala, jestli má po tom mladém budižkničemu něco hodit, nebo se mu vysmát. Nakonec jen zavrtěla hlavou a založila si paže na prsou.

„Jen se podívejte, kolik je tam lidí!“ pokračoval. „Je teprve po poledni a lokál máte plný platících zákazníků. Když jsem tady já, tržby vám vzrostou aspoň o padesát procent.“

To bylo hodně nadnesené tvrzení, ale Wasu musela uznat, že štamgasti se zdrželi déle a propili víc peněz, když s nimi vysedával Kuni. Byl hlučný, vyprávěl jeden sprostý vtip za druhým, předstíral, že všude byl a všechno ví... Ten chlap neměl stud a dokázal lidi kolem sebe uvolnit, přesvědčit je, aby se prostě bavili. Byl jako neslušný trubadúr, vypravěč košilatých historek a amatérský krupiéř v jedné osobě. Možná že útrata nestoupla o padesát procent, ale o dvacet nebo třicet? To by možná sedělo. A Kuniho malému gangu se navíc podařilo ze Soudku vystrnadit všechny skutečně nebezpečné muže, takové, kteří by rozpoutávali rvačky a rozbíjeli nábytek.

„Drahá,“ řekl Kuni — zase na ni zkoušel ten svůj šarm —, „musíme si pomáhat. Rád chodím se svými přáteli do Soudku, dobře se tu bavíme. A rádi vám přinášíme další výdělek. Ale jestli nevidíte, jaké vám z toho plynou výhody, milerád půjdu se svou partou jinam.“

Vdova Wasu ho zpražila pohledem, i když věděla, že tentokrát nevyhraje.

„Radši si připrav vážně dobré historky, aby se všichni ti císařští vojáci opili pod obraz a vyprázdnili tu kapsy.“ Povzdechla si. „A nezapomeň pochválit vepřové taštičky. Dneska se jich potřebuju zbavit.“

„Ale máte pravdu, že bychom měli trochu srovnat účty,“ řekl Kuni. „Až přijdu příště, očekávám, že můj dluh už bude smazaný. Myslíte, že to zvládnete zařídit?“

Vdova zdráhavě kývla. Mávnutím Kuniho propustila, vzdychla a začala odepisovat nápoje, které do sebe Kuniho gang s takovým nadšením obracel u baru.

Kuni Garu se na nejistých nohou vypoτάcel z hospody U Báječného soudku, ale ještě nebyl doopravdy opilý. Bylo teprve časně odpoledne, takže jeho nejbližší přátelé ještě pracovali, a tak se Kuni rozhodl zabít čas bloumáním po hlavní obchodní ulici.

Zudi bylo sice malé město, ale po Sjednocení se přesto významně změnilo. Mistr Loing mluvil o změnách s opovržením; hořekoval nad tím, že jeho žáci nemohou docenit přednosti jednoduššího Zudi, jak si ho pamatoval ze svého mládí. Kuni ovšem nic jiného než toto nové Zudi nepoznal, a tak si na něj udělal vlastní názor.

Císař Mapidéré chtěl starým tirským šlechticům zabránit, aby proti němu na panstvích svých předků rozdmýchávali povstání, a tak jim odebral všechnu skutečnou moc a ponechal jim pouze prázdné tituly. Jenže to mu nestačilo. Císař navíc šlechtické rodiny rozdělil a některé jejich členy přinutil přesídlit do vzdálených koutů říše. Například nejstaršímu synovi hraběte z Kokru mohlo být nařízeno, aby se společně se svým služebnictvem, milenkami, manželkami, kuchaři a strážnými přestěhoval na Vlčí tlapu, ostrov hluboko v bývalém teritoriu Ganu. A vedlejším větvím rodu ganského vévody mohlo být řečeno, aby se sbalily a přesídlily do města na ostrově Rui.

I kdyby snad chtěli horkokrevní mladší šlechtici dělat problémy, neměli by na místní honoraci sebemenší vliv a nemohli by v místním obyvatelstvu vzbudit soucit a získat jeho pomoc. S mnoha zajatými vojáky a jejich rodinami ze šesti dobytých tirkských států udělal císař totéž.

Politika přesídlování se mezi šlechtici těšila pramalé oblibě, měla však tu výhodu, že obohatila životy prostých lidí na Darských ostrovech. Přesídlení šlechtici toužili po pokrmech a šatech ze své domoviny a kupci cestovali po celé Daře, vozili zboží, které místním lidem připadalo cizokrajné, ale vyhoštění šlechtici ho nadšeně kupovali, neboť prahli po všem, co jim připomínalo domov a starý způsob života. Díky tomu začali rozprášení šlechtici učit místní plebejce svému vkusu a prostí lidé si rozšiřovali povědomí o tom, jak se žije jinde.

Tak se stalo, že v Zudi sídlily vyhoštěné rodiny šlechticů ze všech koutů Dary. S sebou přinášely nové zvyky, nové pokrmy, nové dialekty a nová slova, jaká se na ospalých tržištích a v poklidných zudijských čajovnách nedala nikdy předtím zaslechnout.

Kdybychom chtěli oznámkovat výkon císaře Mapidéřeho coby vrchního správce, tu pestrost, která se teď vidí na městských tržištích, bychom mu rozhodně měli počítat k dobru, pomyslel si Kuni. Ulice přetékal trhovci prodávajícími nejrůznější novoty z celé Dary: bambukoptéry z Amu — lehoučké hračky s vrtulkou na konci tyčky, která se dala roztočit, a celá ta věcička vzlétla jako maličká vážka; pohyblivé papírové figurky z Fačy — když jste kouskem hedvábí přetřeli skleněnou tyčku nad maličkým jevištěm, postavičky vystřižené z papíru se roztančily jako závojové tanečnice; kouzelná počítadla z Haanu — dřevěná bludiště s mnoha uličkami a maličkými dvířky, kterými projížděly kuličky, a kdo s nimi uměl zacházet, mohl je použít k výpočtům; železné loutky z Rimy — složité mechanické postavy lidí a zvířat, které uměly samy od sebe chodit ze svahu, a tak dále.

Největší pozornost však Kuni věnoval jídlu: miloval smažené jehněčí nudličky z původních ostrovů Xany, zvláště pikantní kořeněnou variantu z Dasu. Křehké syrové ryby, které servírovali stánkaři z Vlčí tlapy, se mu přímo rozplývaly na jazyku — obzvlášť dobře se

k nim hodil mangový likér a kapka ostré hořčice z maličkých políček ve Façe, usazených v hlubokém stínu pohoří Šinané. Když obdivoval pochoutky vystavené rozličnými trhovci, tolik se mu sbíhaly sliny, až musel několikrát polknout.

V kapse měl ohromující sumu celých dvou měďáků. Nestačilo to ani na šňůrku lesních jablíček s cukrovou polevou.

„No, stejně bych si měl hlídat váhu,“ řekl si a smutně se poplácal po pivním mozolu. Poslední dobou se moc nehýbal; neměl na to čas kvůli neustálým večírkům a popíjení.

Povzdechl si a právě se chystal z tržiště odejít a najít si nějaké klidné místo, kde by si mohl zdrímnout, když vtom jeho pozornost přitáhla hlasitá hádka.

„Pane, neberte mi ho, prosím,“ prosila císařského vojáka stařena v tradičním oděvu xanské venkovanky — s mnoha střapci a barevnými geometrickými nášivkami, jež měly přinášet štěstí a blahobyt, ačkoli lidé, kteří je nosili, neměli ani jedno, ani druhé. „Je mu teprve patnáct a je to můj nejmladší syn. Ten starší už pracuje v mauzoleu. Podle zákona může nejmladší dítě zůstat u mě.“

Stařena i její syn měli bledší pokožku než většina lidí v Kokru, ale to samo o sobě nic neznamenal. Lidé v různých částech Dary se sice tělesně lišili, odjakživa však docházelo k jisté migraci a tento proces se po Sjednocení ještě urychlil. Lidem z jednotlivých tirských států vždy mnohem více záleželo na kulturních a jazykových rozdílech než na pouhém vzhledu. Ze stařenina xanského oděvu a přízvuku nicméně bylo zřejmé, že nepochází z Kokru.

Je daleko od domova, pomyslel si Kuni. Nejspíš vdova po xanském vojákově, která tu uvázla po Sjednocení. Už sedm let — ode dne, kdy se letec na drakovi pokusil zavraždit císaře — byla v Zudi početná vojenská posádka. Císařovým mužům se nepodařilo letce najít, na základě chatrných důkazů však uvěznili a popravili mnoho měšťanů a začali v Zudi vládnout mimořádně tvrdou rukou. Alespoň že císařovy zákony platily pro všechny bez ohledu na původ. S chudinou ze Xany se nakládalo stejně jako s chudinou z dobytých států.

„Chtěl jsem po tobě rodné listy obou chlapců, a tys mi nic nedala.“ Voják netrpělivě odstrčil ženiny prosící prsty. Jeho přízvuk dával tušit, že také pochází ze Xany. Muž byl tučný a břichatý, spíš úředník

než bojovník, a s ledovým úšklebkem se díval na mladíka vedle stařeny, jako by ho pobízel, ať si něco zkusí.

Takové jako on Kuni dobře znal. Chlap se nejspíš během jednotlivých válek vyvlékl z vojenské služby, a jakmile byl vyhlášen mír, pomocí úplatků se dostal do xanské armády a nechal se přidělit do jedné z dobytých oblastí jako správce nucených prací. Jeho úkolem bylo zvyšovat odvody tělesně zdatných mužů pro jeden z císařových velkolepých stavebních projektů. Měl jen pramalou moc, ale mnoho prostoru ke zneužívání prostého lidu. A také mnoho možností, jak se slušně obohatit: rodiny, které nechtěly, aby jejich syny odvedl, byly ochotné zaplatit vysokou cenu.

„Prohnané ženské jako ty dobře znám,“ pokračoval chlap. „Myslím, že ty řeči o tvém ‚nejstarším‘ sis vymyslela, abys nemusela odvést svůj spravedlivý podíl na stavbě náležitého paláce pro posmrtný život Jeho Císařského Veličenstva, milovaného císaře Mapidérého. Necht' nás nikdy neopustí.“

„Necht' nás nikdy neopustí. Ale já vám říkám pravdu, pane.“ Pak se mu stařena pokusila vlichotit. „Jste moudrý a statečný a já vím, že se nade mnou slitujete.“

„Nezasloužíš si slitování,“ řekl správce nucených prací. „Pokud nemůžeš předložit dokumenty —“

„Dokumenty jsou na úřadě doma na Rui —“

„Ale my teď na Rui nejsme, že ne? A nepřerušuj mě. Dal jsem ti možnost zaplatit daň z blahobytu, abychom na tuto nepřijemnost mohli zapomenout. Ale protože ji zaplatit nechceš, budu muset —“

„Chci, pane! Chci ji zaplatit. Ale musíte mi dát čas. Obchody teď nejdou dobře. Potřebuju čas —“

„Říkal jsem ti, ať mě nepřerušuješ!“ Muž zvedl ruku a praštil stařenu přes tvář. Mladík stojící po jejím boku se po něm vrhl, ale žena popadla syna za paži a pokusila se vklínit mezi něj a správce. „Prosím, prosím! Odpusťte mému poštilému synovi. Můžete mě za jeho prohřešek udeřit znovu.“

Správce se jí vysmál a plivl na ni.

Její tvář se chvěla nevýslovným žalem. Kuni si při tom pohledu vzpomněl na tvář své vlastní matky, Naré, a na to, jak ho plísnila, že se svým životem neudělal něco lepšího. Opar opilosti se rozplynul.

„Kolik činí daň z blahobytu?“ Kuni se k těm třem pomalu přilou-
dal. Ostatní chodci se jim vyhýbali širokým obloukem. Nikdo k sobě
nechtěl přitáhnout pozornost správce nucených prací.

Muž si Kuniho prohlédl — jeho pivní břicho, přátelský úsměv, tvář
pořád ještě zarudlou od alkoholu, zanedbané pomačkané oblečení —
a usoudil, že mu od něj nic nehrozí. „Pětadvacet stříbrných. Co je ti
po tom? Nabízíš se, že nastoupíš na nucené práce místo toho kluka?“

Kuniho otec Féso Garu vyplácel jednoho správce nucených pra-
cí za druhým a měl od každého stvrzenku, takže to mohl dokázat.
A Kuni se toho chlapa nebál. Byl zkušený pouliční rváč, a kdyby do-
šlo na pěsti, vedl by si dobře. Tato situace si však žádala vychytra-
lost, nikoli sílu.

„Jsem Fin Krukédori,“ řekl. Krukédoriovým patřilo největší klenot-
nictví ve městě a jejich nejstarší syn Fin kdysi na Kuniho a jeho přá-
tele přivolal policii za rušení nočního klidu, poté co ho Kuni pokořil
v kostkách. O jeho otci se vědělo, že je škrt, na chudé nedal nikdy ani
měďák — ale jeho syn měl pověst marnotratníka. „A nic nemám ra-
ději než peníze.“

„Tak si je nech a nepleť se do věcí druhých.“

Kuni přikývl jako kuře klovající do země. „Moudrá rada, pane!“
Pak bezradně roztáhl ruce. „Ale tato žena se přátelí se sousedkou
tchyně mého kuchaře. A pokud to řekne své kamarádce, ta to řekne
své sousedce, ta své dceři, ta zase svému manželovi a ten mi pak ne-
uvaří mého oblíbeného dušeného úhoře s kachními vejci —“

Správce kroutil hlavou, jak se v tom zamotaném příběhu pokoušel
vyznat. „Přestaň s tím blábolením! Zaplatíš za ni, nebo ne?“

„Ano! Ano! Pane, až ochutnáte jeho dušeného úhoře, budete pří-
sahat, že jste do té doby nejedl pořádné jídlo! Přímo se rozplývá na
jazyku. A ta jeho kachní vejce! To je teprve lahůdka...“

Kuni k rostoucímu zděšení xanského správce nepřestával žvanit.
Během řeči mávl na číšnici v restauraci na kraji ulice a ta mu po-
dala papír a štěteček. Moc dobře věděla, co je Kuni zač, a přemáha-
la úsměv.

„... kolik jste říkal, že je ta daň? Pětadvacet? Co kdybyste mi dal ma-
lou slevičku? Za to, že jsem vám prozradil tajemství dušeného úho-
ře! Dvacet? ...“

Kuni vypsál šek, který svého držitele opravňoval nechat si v úřadovně Krukédoriových proplatit dvacet stříbrných. Rozmáchně ho podepsal a obdivoval svůj vlastní padělek. Pak namočil pečetidlo, které s sebou nosil přesně pro tyto příležitosti — bylo tak staré a zašlé, že se jeho otisk nedal přečíst, mohli jste v něm vidět, co jste chtěli —, a přitiskl ho k papíru.

Povzdechl si a zdráhavě podal papír správci. „Tady máte. Až budete mít chvíli, zajděte za mou rodinou a dejte ho dveřníkovi. Sluha vám neprodleně přinese peníze.“

„Ale pane Krukédori!“ Když správce uviděl částku na papíře, najednou byl samý úsměv a zdvořilost. Hloupí zazobanci jako tenhle Fin Krukédori patřili k tomu druhu místních zbohatlíků, s nimiž se vyplácelo pěstovat dobré vztahy. „Vždycky rád získám nového přítele. Co kdybychom spolu zašli na skleničku?“

„Už jsem se bál, že to nenavrhnete,“ prohlásil Kuni a spokojeně poplácal císařského úředníka po rameni. „Ale nemám s sebou žádnou hotovost, protože jsem jenom na procházce. Příště vás pozvu k sobě domů na dušeného úhoře, ale tentokrát byste mi snad mohl půjčit...“

„To se rozumí samo sebou! Od čeho jsou přátelé?“

Když odcházeli ulicí, Kuni se kradmo ohlédl na stařenu. Stála tam oněmělá a strnulá, s otevřenými ústy a vykulenýma očima. Kuni si pomyslel, že samou vděčností a úžasem nedokáže promluvit, a zase si vzpomněl na matku. Několikrát mžikl, aby si pročistil vlhnuocí oči, povzbudivě na ni mrkl, otočil se zpátky ke správci a zase s ním začal vtipkovat.

Syn jí jemně zatřásl ramenem. „Mami, radši půjdeme. Zmizíme z města, než si to ta svině rozmyslí.“

Stařena jako by se probudila ze sna.

„Mladý muži,“ zašeptala za odcházející postavou Kuniho Garua, „možná se chováš jako lenoch a hlupák, ale já jsem zahlédla tvé srdce. Krásná a silná květina nevykvete ve tmě.“

Kuni už byl tak daleko, že ji neslyšel.

Stařenu však zaslechla mladá žena, jejíž palankýn zastavil na kraji ulice. Nosiči jí šli do hospody pro pití a ona zatím odhrnula záclonku

v okénku palankýnu a všechno viděla, včetně toho, jak se Kuni ohlédl na stařenu a jak mu zvlhly oči.

Přemýšlela o stařeniných slovech a bledá, téměř bílá tvář se jí roztáhla do úsměvu. Pohrávala si s loknou ohnivě rudých vlasů a zahleděla se do dálky úzkýma očima, jež svým tvarem připomínaly elegantní dyrany, létající ryby s duhovými šupinami a dlouhým rozeklaným ocasem. Na tom mladíkovi, který se pokoušel konat dobro, ale nevypadat tak, bylo něco zvláštního. Chtěla ho poznat lépe.

Džia Matizová

ZUDI: PÁTÝ MĚSÍC JEDNADVACÁTÉHO ROKU
VLÁDY JEDINÉHO JASNÉHO NEBE

Pár dní nato se Kuni vrátil do Báječného soudku, aby se sešel se svými nejbližšími přáteli. Mladí muži v jeho partě se navzájem chránili v hospodských rvačkách a chodili společně do indigových domů.

„Kuni, kdy už se konečně pokusíš udělat se svým životem něco užitečného?“ ptal se Rin Koda. Pořád ještě to byl nervózní čahoun a živil se tím, že pomáhal negramotným vojákům v xanské posádce s psaním dopisů. „Vždycky když potkám tvou matku, povzdechne si a začne mi klást na srdce, ať myslím na tvoje dobro a zkusím tě přesvědčit, aby sis našel nějakou práci. Před chvílí mě na ulici zastavil tvůj otec a řekl mi, že na mě máš špatný vliv.“

Otcova poznámka páčila Kuniho víc, než byl ochoten přiznat. Pokusil se z toho vyvléknout. „Ale já jsem ctižádostivý.“

„Cha! Tak ten se povedl,“ uchechtl se Than Karukono. Dělal u starosty podkoního a jeho přátelé si ho občas dobírali, že koním rozumí lépe než lidem. „Kdykoli ti někdo z nás nabídne, že ti najde pořádnou práci, vymyslíš si nějakou za vlasy přitaženou

výmluvu. Se mnou nechceš pracovat, protože si myslíš, že se tě koně bojí —“

„Však ano!“ bránil se Kuni. „V blízkosti lidí s neobvyklým charakterem a vznešenou myslí jsou koně neklidní a plaší —“

Than si ho nevšímal. „Kogovi nechceš pomáhat, protože si myslíš, že práce ve státní správě je nuda —“

„Zdá se mi, že překrucuješ moje slova,“ prohlásil Kuni. „Ve skutečnosti jsem řekl, že moje tvořivost se nedá spoutat —“

„A s Rinem nechceš jít, protože tvrdíš, že mistr Loing by se styděl, kdyby zjistil, že v zamilovaných dopisech nějakých vojáků děláš nářky na klasiky, o kterých tě učil. Tak čím se chceš živit?“

Popravdě řečeno, Kuni se domníval, že okořeňovat milostná psaníčka xanských vojáků perlami moudrosti mistra Loinga by ho docela bavilo, ale nechtěl brát Rinovi práci, protože věděl, že mu jde psaní lépe než jeho kamarádovi. Jenže to bylo něco, co nikdy nemohl vyslovit nahlas.

Chtěl říct, že chce dosáhnout něčeho výjimečného, aby ho obdivovali jako muže jedoucího v čele velikého průvodu. Ale kdykoli se pokusil vymyslet konkrétní podrobnosti, v hlavě se mu udělalo prázdno. Čas od času přemýšlel, jestli jeho otec a bratr nemohou mít pravdu: byl jako kus dřeva pohupující se na hladině. Prostě si jenom tak proplouval životem a nebyl k ničemu dobrý.

„Čekám —“

„— na správnou příležitost,“ dořekli za něj jednohlasně Than a Rin.

„Ale lepší se to,“ kývl Rin. „Teď už to říkáš jenom každý druhý den.“

Kuni na ně dotčeně pohlédl.

„Už tomu rozumím,“ řekl Than. „Čekáš, až za tebou přijde starosta s palankýnem potaženým hedvábím a bude tě na kolenou prosit, aby tě směl představit císaři jako květinu Zudi.“

Všichni se zasmáli.

„Jak by mohli obyčejní vrabci pochopit, co si myslí orel?“ pronesl Kuni, vypnul hrud' a rozmáchlým pohybem do sebe obrátil zbytek svého nápoje.

„Souhlasím. Kdyby tě zahlédli orli, určitě by se kolem tebe slétli,“ řekl Rin.

„Vážně?“ Kuni při tom komplimentu pookřál.

„Samozřejmě. Vypadáš jako oškubané kuře. Přitahoval bys orly a supy na míle daleko.“

Kuni do svého přítele mrzutě štouchl.

„Poslyš, Kuni,“ řekl Kogo Jelu. „Starosta pořádá večírek. Nechceš tam zajít? Bude tam spousta důležitých lidí. Takových, které běžně neuvidíš. Kdoví, třeba tam potkáš tu svoji *příležitost*.“

Pilný a svědomitý Kogo byl asi o deset let starší než Kuni. Zkoušky do císařské státní správy zvládl s vynikajícími výsledky. Pocházel však z nevýznamné rodiny, která nebyla zapojena do sítě úřednictva, a nikdo nad ním nedržel ochrannou ruku. Nemohl tedy doufat, že ve státní správě vystoupá výš než na svou současnou pozici třetířadého úředníka v městské vládě.

Ale jemu se jeho práce líbila. Starosta — muž ze Xany, který si tento úřad koupil, ale o správu neměl žádný skutečný zájem — ve většině rozhodnutí spoléhal na Kogovy rady. Záležitosti místního vládnutí Koga fascinovaly a díky tomu věděl, jak na starostovy problémy.

Ostatní možná vnímali Kuniho jako líného, zahálčivého mladíka, kterého čekal jen chudobinec nebo žalář, ale Kogovi se zamlouvala Kuniho nenucenost i jeho záblesky geniality. Kuni byl svůj a to bylo víc, než se dalo říct o většině lidí v Zudi. Pokud by na starostovu oslavu přišel Kuni, Kogo by se s ním alespoň mohl bavit a celá akce by nebyla zdaleka tak nezáživná.

„Jasně.“ Kuni nastražil uši. Večírky ho vždycky zajímaly. Jídlo a pití zadarmo!

„Do Zudi se právě přistěhoval starostův přítel, člověk jménem Matiza. Je to bohatý dobytčář ze staré Fačy, který se nějak nepohodl s tamním soudcem. Chce v Zudi začít nový život, ale většina jeho bohatství má podobu dobytka, který se pořád ještě pase ve Fače a nedá se rychle proměnit v hotovost. Starosta pořádá hostinu na uvítanou —“

„Ale skutečný důvod oslavy je samozřejmě ten, aby se hosti pokusili udělat na starostu dojem, přinesli tomuhle Matizovi spoustu darů a vyřešili tak jeho problém s hotovostí,“ řekl Than Karukono.

„Možná bys mohl na oslavu přijít jako sluha najatý speciálně pro tu příležitost,“ navrhl Kogo. „Mám na starosti plánování. Můžu tě najmout jako číšníka. Budeš nosit jídlo důležitým hostům a přitom si s nimi vyměníš pár slov.“

„Kdepak.“ Kuni Garu mávl rukou. „Kogáči, já se nebudu klanět a šoupat nohama, abych dostal jídlo a peníze. Půjdu tam jako host.“

„Ale starosta na pozvánku napsal, že každý host by měl přinést dar aspoň v ceně sta stříbrných!“

Kuni povytáhl obočí. „Mám svůj šarm a důvtip. Ty jsou neoceníitelné.“

Všichni se rozchechtali a Kogo zakroutil hlavou.

Před starostovým domem visely jasně žluté lampiony. Po obou stranách hlavní brány stály mladé ženy v tradičních krátkých kokruských šatech, vdechovaly kouř vonných tyčinek a foukaly na přicházející hosty mýdlové bubliny. Ty při dopadu praskaly a vypouštěly vůni jasmínu, vonokvětky, růže a santalu.

Kogo Jelu ve dveřích vítal hosty, uváděl je dovnitř a zapisoval jejich dary do velké účetní knihy. („Aby pan Matiza mohl každému náležitě poděkovat v dopise,“ vysvětloval.) Všichni však věděli, že soupis darů si později přečte starosta. Na částce u jejich jména mohlo docela dobře záležet, jak hladce v budoucnosti poběží jejich obchody v Zudi.

Kuni přišel sám. Umyl si vlasy a vzal si čistý nátělník a roucho, na kterém nebyly skoro žádné záplaty. Nebyl opilý. Tomuhle říkal „vystrojit se do společnosti“.

U dveří ho zastavil Kogo.

„Myslím to vážně, Kuni. Jestli jsi nepřinesl žádný dar, nesmím tě pustit dovnitř. Můžu tě posadit jedině tamhle ke stolu žebráků.“ Ukázal k tabuli u vnější stěny starostova sídla, asi patnáct metrů od brány. Bylo ještě brzy, ale žebráci a podvyživení sirotci už se prali o místa u stolu. „Až hosti dojedí, dostanete to, co zbude.“

Kuni Garu mrkl na Koga, sáhl do záhybů svých rukávů a vytáhl z nich čistý list papíru složený na třetiny. „Jistě jste si mě spletl s někým jiným. Jmenuji se Fin Krukédori a přinesl jsem s sebou tisíc stříbrných. Zde je šek. Proplatí vám ho z mého účtu v naší úřadovně.“

Než mohl Kogo odpovědět, do hovoru se vložil ženský hlas. „Jaká čest vidět zase slavného pana Krukédorih!“

Kogo a Kuni se otočili a spatřili mladou ženu stojící za branou na nádvoří. Bylo jí sotva dvacet a dívala se na Kuniho s potměšilým úsměvem. Díky světlé kůži a vlnitým zářivě rudým vlasům běžným ve Fače vypadala v Zudi trochu cizokrajně, ale Kuniho ohromily především její oči. Tvarem připomínaly štíhlé dyrany a Kunimu připadalo, že se dívá do kaluží tmavozeleného vína. Každý muž, který do nich pohlédl, byl ztracen.

„Slečno,“ odkašlal si Kuni. „Pobavilo vás něco?“

„Vy,“ odpověděla žena. „Pan Fin Krukédori přišel se svým otcem sotva před deseti minutami. Druzně jsme si popovídali a on mi složil několik komplimentů. A přesto jste zase tady venku a vypadáte úplně jinak.“

Kuni nasadil vážný výraz. „Asi jste si mě spletla s mým... bratrance. On je Fin, ale já jsem *Finn*.“ Sešpulil rty a předvedl údajný rozdíl ve výslovnosti. „Asi nejste obeznámena s kokruským dialektem. Takových drobných odchylek je v něm mnoho.“

„Ne, vážně? Tak to si vás musejí plést s vaším bratrance. Často, jelikož tyto drobné odchylky neznají ani xanští úředníci na tržišti.“

Kuni na chvíli zrudl, ale pak se zasmál. „Vypadá to, že mě někdo špehoval.“

„Jsem Džia Matizová, dcera muže, kterého chcete podvést.“

„*Podvést* je tak silné slovo,“ řekl bez váhání Kuni. „Slyšel jsem, že dcera pana Matizy je nesmírná krasavice, vzácná jako dyrana mezi rybami.“ Džia při jeho slovech obrátila oči v sloup. „Doufal jsem, že mě tadyhle můj přítel Kogáč —“ ukázal směrem ke Kogovi a ten rázně zavrtěl hlavou, „— pustí pod falešnou záminkou dovnitř, abych ji mohl obdivovat. Svého cíle jsem však dosáhl, aniž jsem musel vstoupit. Kogova i moje čest vyvázla bez úhony. Nyní se vzdám.“

„Vy vážně nevíte, co je stud,“ řekla Džia Matizová. Očima se však smála, a tak ho její slova neranila. „Můžete jít dál jako můj host. Jste nestydatý, ale zajímavý.“

Když bylo Džie dvanáct let, ukradla své učitelce několik snových bylin.

Zdalo se jí o muži v prosté šedivé haleně z bavlny.

„Co mi můžeš nabídnout?“ zeptala se ho.

„Strasti, samotu, zlomené srdce,“ odpověděl.

Do tváře mu neviděla, ale jeho hlas se jí zamlouval: laskavý a vážný, ale se stopou úsměvu.

„To mi nezní jako dobrá partie,“ poznamenala.

„O dobrých partiích se příběhy nepíší a písně neskládají,“ odvětil.

„Za každou bolest, kterou spolu protrpíme, se dočkáme dvojnásobné radosti. Budou o nás zpívat i za tisíc let.“

Viděla, že jeho oblečení se změnilo: měl teď na sobě žluté hedvábné roucho. Políbil ji. Chutnal po soli a víně.

A ona věděla, že je jí souzeno se za něj vdát.

Hostina jí doznívala v hlavě ještě několik dní.

„Nikdy jsem neslyšela, že by někdo tvrdil, že Lurusénova báseň je o tom, jak se uprostřed noci probudil v indigovém domě,“ říkala se smíchem Džia.

„Je pravda, že tradiční výklady se točí kolem vznešené politiky a tak podobně,“ souhlasil Kuni. „Ale poslechni si tyhle verše: ‚Svět je opilý; pouze já jsem strážliv. Svět spí, já však bdím.‘ Zjevně mluví o tom, jak se v indigových domech ředí alkohol. Můžu to podložit svým vlastním výzkumem.“

„O tom nepochybuji. A předložil jsi tento výklad svému učiteli?“

„Ano, jeho myšlení však bylo příliš zkosnatělé na to, aby rozeznal mou genialitu.“ Kuni vzal z podnosu číšníka dva malé talířky. „Věděla jsi, že vepřové taštičky se dají namočit do švestkové omáčky?“

Džia se zašklebila. „To zní nechutně. Ty dvě věci se k sobě vůbec nehodí. Vždyť se snažíš smíchat kuchyni Façy s kuchyní Kokru.“

„Jak můžeš vědět, že to není dobré, když jsi to neochutnala?“

A tak Džia vyzkoušela Kuniho vynález. Byla to překvapivě lahodná kombinace.

„Jídlu rozumíš lépe než poezii,“ prohlásila Džia a sáhla po další taštičce se švestkovou omáčkou.

„Ale na Lurusénovu báseň se už nikdy nebudeš dívat stejně jako předtím, že ne?“

„Džio!“ Hlas její matky ji stáhl zpátky do přítomnosti.

Usoudila, že mladík, který před ní sedí, není ošklivý, ale zřejmě se musel pořádně snažit, aby toho dosáhl. Očima beze stopy rozumu přejížděl všude po její tváři a těle a z koutku úst mu vytékal tenoučkový čúrek slin.

Tohle rozhodně není ten pravý.

„... jeho strýci patří dvacet lodí, jež brázdí obchodní cesty do Toazy,“ říkala dohazovačka. Natáhla se pod stolem a píchla jídelní hůlkou do Džii. Předem jí vysvětlila, že to je znamení, aby nasadila plachý úsměv.

Džia se protáhla, zazívala a ani se neobtěžovala zakrýt si ústa. Její matka Lu na ni varovně pohlédla.

„Tabo, že?“ zeptala se Džia a naklonila se nad stůl.

„Tado.“

„Ano, správně. Tado, řekni mi, kde se vidíš za deset let.“

Tadova tvář teď byla ještě prázdnější než předtím. Po chvíli rozpačitého mlčení se mu koutky úst roztáhly do širokého úsměvu. „Aha, už té otázky rozumím. Neboj se, krasavice. Čekám, že za deset let budu mít své vlastní sídlo u jezera.“

Džia s nečitelnou tváří přikývla. Beze slova zírala na mladíkova slintající ústa. Všichni ostatní v místnosti se ošivali. Zdálo se, že to trvá celou věčnost.

„Slečna Matizová je zkušená bylinkářka,“ ozvala se dohazovačka, aby přerušila trapné ticho. „Studovala u nejlepších učitelů ve Façe. Jistě zná způsoby, jak svému šťastnému muži zaručit zdraví a dát mu mnoho překrásných dětí.“

„Budeme mít aspoň pět dětí,“ dodal velkoryse Tado. „Možná ještě víc.“

„Jistě mě nevnímáš pouze jako pole, které bys mohl zorat,“ řekla Džia. Dohazovačka ji pod stolem znovu doulbla.

„Slyšel jsem, že slečna Matizová je dobrá básnířka,“ řekl úlisně Tado.

„To se podívejme. Tebe taky zajímá poezie?“ Navinula si na prst pramen rudých vlasů. Někomu, kdo ji neznal, by mohlo připadat, že s Tadem koketuje, ale její matka poznala, že to dělá jen naoko, a podezíravě si ji měřila.

„Rád ji čtu.“ Rukávem hedvábné tuniky si otřel sliny.

„Vážně?“ Zase se objevil ten potměšilý úsměv. Trochu ji mrzelo, že čúrek — předmět jejího soustředění — zmizel. „Mám skvělý nápad! Co kdybys hned teď napsal nějakou báseň? Můžeš si vybrat libovolné téma a za hodinu se vrátím a přečteš mi ji. Když se mi bude líbit, tak si tě vezmu.“

Než mohla dohazovačka něco říct, Džia už byla na nohou a spěchala do své ložnice.

Její matka zuřila. Stoupla si ke dveřím jejího pokoje.

„Tak co? Odradila jsem ho?“

„Ne. Snaží se napsat báseň.“

„Je vytrvalý! To se mi líbí.“

„Kolik žádoucích mladých mužů chceš ještě odmítnout? S první dohazovačkou jsme mluvili v roce žáby a teď už je rok krubena!“

„Matko, ty nechceš, aby tvoje dcera byla šťastná?“

„Jistěže chci. Ale zdá se mi, že jsi rozhodnutá stát se starou pannou.“

„Ale mami, pak bych mohla zůstat navždy u tebe!“

Lu na dceru hleděla přimhouřenýma očima. „Netajíš mi něco? Třeba nějakého tajného ctitele?“

Džia nic neřekla, jenom odvrátila zrak. Tak to měla vždycky ve zvyku. Nechtěla lhát, a pokud věděla, že by se její odpověď nesetkala s vlídným přijetím, prostě mlčela. Její matka si povzdechla.

„Jestli to tak půjde dál, brzy s tebou nebude chtít pracovat žádná dohazovačka v Zudi. Získáš stejně špatnou pověst, jako jsi měla ve Fače!“

Když hodina vypršela, Džia se vrátila do obývacího pokoje. Zvedla list papíru a odkašlala si:

Tvé vlasy jsou jako oheň.

Tvé oči jsou jako voda.

Chci tě mít za ženu.

Tvá krása dává životu nový smysl.

Zamyšleně přikývla.

Mladík nedokázal skrýt své nadšení. „Líbí se ti?“

„Vnukla mi inspiraci. Taky mě napadla jedna báseň.“

*Tvé oči jsou jako prázdné studny.
Slintáš jako cvok.
Chci, abys měl ženu.
Co tuhle dohazovačku? Píchat umí!*

Mladík a dohazovačka se vyřítili ze sídla Matizových a Džia se smála — dlouho a velmi hlasitě.

Nepřicházelo v úvahu, aby dům Matizových navštívil i Kuni. Žádná dohazovačka by nebyla tak hloupá, aby naznačila, že by neperspektivní gangster mohl být dobrou partií pro váženou, byť zatím nepříliš známou rodinu, která se pokoušela prosadit ve společnosti tak jako nyní Matizovi.

Džia měla naštěstí dokonalou záminku, proč vycházet z domu bez doprovodu: často se vypravovala do krajiny kolem Zudi, aby zkoumala místní bylinky a sbírala je do svých lektvarů.

Kuni jí ukázal svá nejoblíbenější místa: nejlepší zákrtu na řece k rybaření; nejlepší altán s vyhlídkou a strom, pod kterým se dalo zdřímnout; nejlepší bary a čajovny; místa, kam by žádná počestná mladá dáma s dobrým vychováním chodit neměla; místa, která jí okouzlovala svou upřímností, bez nucených hovorů a zoufalých úzkostí, které jako by se vždycky soustředily kolem lidí zaobírajících se tím, co je „řádné“. Na těchto místech se těšila ze společnosti Kuniho a jeho přátel, kteří se nestarali o to, jestli se náležitě uklání nebo jestli mluví dost zdvořile. Naopak jásali, když se s nimi napila, a nasloučali, když jim říkala, co má na srdci.

Džia zase ukázala Kunimu nový vesmír, kterému ještě nikdy nevěnoval pozornost: trávu pod jeho nohama a keře kolem dlouhých venkovských cest. Zpočátku svůj zájem pouze předstíral — její rty mu připadaly mnohem zajímavější než nějaké kytky a jejich účinky, které se mu pokoušela vysvětlit —, ale když mu předvedla, jak dokáže žvýkání zázvoru a pupalky zatočit s jeho častými kocovinami, stal se doopravdy jejím žákem.

„A co je tohle?“ zeptal se. Ukazoval na jakýsi plevel, který měl bílé květy s pěti okvětními lístky a dvojlaločné listy ve tvaru rukou sepnutých k modlitbě.

„Tohle vlastně není jedna rostlina, ale dvě,“ odpověděla Džia. „Listy patří trávě, která se jmenuje milostěnka. A květině se říká vranomorka.“

Kuni se okamžitě spustil na všechny čtyři, aby si je prohlédl zblízka, a vůbec mu nevadilo, že se přitom umaže. Při pohledu na muže, který se tváří jako zvědavý kluk, se Džia zasmála. Kuni se choval, jako by pro něj neplatila pravidla, jimiž se řídili všichni ostatní, a díky tomu se cítila svobodná i Džia.

„Máš pravdu,“ řekl Kuni s úžasem v hlase. „Ale zdálky vážně vypadají jako jedna rostlina.“

„Vranomorka má v sobě pomalý jed. Kráse jejích květů nedokážou odolat ani vrány, přestože jim Blahoslavené Kana a Rapa daly do vínku velikou moudrost. Sbírají je, zdobí si jimi hnízda a jejich výpary a šťávy je postupně zabijí.“

Kuni si mezitím přivoněl ke květům, ale teď se od nich prudce od-táhl. Nad polem se nesl Džiin hlasitý smích.

„Neboj, ty jsi mnohem větší než vrána. Tak malé množství by ti neublížilo. A navíc, ta druhá rostlina — milostěnka — je přírodní protijed.“

Kuni utrl několik listů milostěnky a začal je žvýkat. „Zvláštní, že jed a protijed rostou hned u sebe.“

Džia přikývla. „Jedním z pilířů bylinkářského učení je častý výskyt takových dvojic. Smrtonosná mamba z Fačy sídlí ve tmavých jeskyních a soutěskách, kde se daří houbě plakance, která vyměšuje protijed. Mlokovec ohnivý, dobré pálivé koření jako stvořené pro chladné zimní večery, roste nejčastěji vedle sněhovky, rostlinky známé tím, že tiší horečky. Jako by se příroda pokoušela dělat přátele z těch, kterým je souzeno být nepřáteli.“

Kuni se nad tím zamyslel. „Kdo by řekl, že mezi plevem lze najít tolik moudrosti.“

„Tebe to překvapuje? Protože bylinkářství je ženské umění? Protože je pod úroveň skutečných vědců a lékařů?“

Kuni se k ní otočil a uklonil se. „Mluvila ze mě neznalost. Nechtěl jsem tě urazit.“

Džia se hluboce uklonila po způsobu *džiri*. „Nemyslíš si, že jsi lepší než ostatní. To je známka skutečně velkého ducha.“

Usmáli se jeden na druhého a pokračovali v chůzi.

„Jaká je tvoje oblíbená rostlina?“ zeptal se Kuni.

Džia se na chvíli zadumala a pak se sehnula k malé květině s bohatou žlutou korunkou. „Mám ráda všechny, ale nejvíc obdivuju pampelišku. Je odolná a zarputilá, přízpůsobivá a pragmatická. Vypadá jako malá chryzantéma, ale je mnohem vynalézavější a mnohem méně křehká. Básníci sice skládají ódy na chryzantémy, ale listy a květy pampelišky tě nasytí, její míza tě zbaví bradavic, její kořeny utiší tvou horečku. Díky pampeliškovému čaji zůstaneš ve střehu, zatímco žvýkání jejího kořínku uklidní roztrásenou ruku. Mléko z pampelišek lze dokonce použít k výrobě neviditelného inkoustu, který se objeví, když ho potřese šťávou z houby zvané kamenné ucho. Je to všestranná, užitečná rostlina, na kterou se lidé mohou spolehnout. — A taky je s ní legrace.“ Utrhla jednu z odkvetlých pampelišek a foukla do ní, až se maličká ochmýřená semínka rozlétla do vzduchu. Pár jich přistálo Kunimu ve vlasech.

Kuni se je nepokusil smést. „Chryzantéma je vznešená květina.“

„To je pravda. Na podzim kvete jako poslední; statečně vzdoruje zimě. Pyšní se znamenitou vůní a zastíní veškerou konkurenci. Když ji dáš do čaje, občerstvuje na duchu; když ji dáš do kytice, celou ji ovládne. Ale není to květina, která by ti přirostla k srdci.“

„Tobě na vznešenosti nezáleží?“

„Myslím, že pravá vznešenost se projevuje mnohem skromnějšími způsoby.“

Kuni přikývl. „Slečna Matizová má skutečně velkého ducha.“

„Ále, lichocení vám nesluší, pane Garu,“ řekla se smíchem Džia. Po chvíli zvážněla. „Pověz mi — kde se vidíš za deset let?“

„Nemám tušení,“ odpověděl Kuni. „Všechn život je experiment. Kdo může plánovat tak daleko dopředu? Prostě jsem si umínil, že vždycky udělám to nejzajímavější, k čemu budu mít příležitost. Když se mi ten slib podaří dodržet, za deset let určitě nebudu ničeho litovat.“

„Proč sis musel něco takového slibovat?“

„Udělat to nejzajímavější, k čemu se naskytne příležitost, je někdy dost děsivé. Většina lidí si na to netroufne — například vetřít se na oslavu, kam nejsou pozvaní. Ale podívej se, o kolik je teď můj život úžasnější. Díky tomu jsem tě poznal.“

„Nejzajímavější nebyvá nejsnadnější,“ řekla Džia. „Tebe a ty, které miluješ, může stihnout bolest a utrpení, zklamání a selhání.“

Kuni také zvažněl. „Ale jsem přesvědčený o tom, že pokud si člověk neprotrpí krušné chvíle, nebude si těch šťastných cenit zdaleka tolik, jak by měl.“

Otočila se k němu a položila mu dlaň na paži. „Věřím, že vykonáš velké činy.“

Srdce mu naplnil hřejivý pocit. Uvědomil si, že před Džiou nepotkal žádnou ženu, se kterou by se doopravdy spřátelil.

„Vážně?“ zeptal se a za koutky úst mu zatahal úsměv. „Jak můžeš vědět, že tě nevodím za nos?“

„Jsem moc chytrá na to, abych se nechala obalamutit,“ odpověděla bez váhání. Objali se a bylo jim jedno, jestli to někdo uvidí.

Kunimu připadalo, že je nejšťastnějším mužem na světě. Neměl dost peněz na to, aby jejímu otci zaplatil náležitou cenu za nevěstu, ale musel se s ní oženit.

To nejzajímavější je někdy zároveň to nejnudnější, nejzodpovědnější, říkal si Kuni.

Šel požádat Koga, aby mu dohodil práci v městské správě Zudi.

„Vždyť nic neumíš,“ svraštil Kogo obočí.

Ale jeho přítel byl v nouzi a Kogo se přeptával u známých, až konečně zjistil, že oddělení nucených prací potřebuje strážného, který by hlídal odvedence a zlodějíčky odsouzené k tvrdé práci; pár nocí je drželi ve vězení a pak je po celých skupinách posílali tam, kde měli pracovat. Jednou za čas bylo strážným nařízeno, aby odvedence a trestance při podobných cestách doprovázeli. Zdálo se, že takový úkol by zvládla i cvičená opice s klackem. Ani Kuni by to neměl zpackat.

„Nikdy bych nečekal, že budu takhle sloužit císaři,“ prohlásil Kuni. Vzpomněl si na správce nucených prací, kterému svým způsobem vděčil za to, že se seznámil s Džiou. Bude muset svému budoucímu kolegovi zaplatit dobrý oběd, aby si ho udobřil. „Ale ‚daň z blahobytu‘ vybírat nebudu — no, ledaže bych narazil na někoho hodně bohatého.“

„Plat je docela dobrý,“ řekl Kogo. „Když nebudeš moc rozhazovat, snadno z něj vyžiješ.“

Plat byl opravdu dost vysoký na to, aby Kuni zašel za půjčovateli peněz a svým budoucím příjmem se zaručil za částku, se kterou by mohl jít za Džiinými rodiči.

Gilo Matiza to nechápal. Kuni Garu byl podle všeho jen líný mladý muž bez užitečných dovedností a bez vyhlídek. Neměl peníze, neměl dům a donedávna ani práci — zřekla se ho i jeho vlastní rodina. Také se povídalo, že vyhledával společnost lehkých žen a že spal s mnoha děvčaty.

Všechny dohazovačky věděly, že jeho dcera má nespílitelné nároky. Tak proč dala přednost takovému chlapovi?

„Chci dělat to nejzajímavější,“ řekla Džia. Jinou odpověď z ní nedostal.

Nenechala si to vymluvit. Jakmile se jednou rozhodla, měla vůli jako ze železa. Gilo tedy musel toho mladíka alespoň vyslechnout.

„Vím, že nemám moc dobrou pověst,“ říkal Kuni sedící s naprosto rovnými zády v poloze *mipa rari*, oči upřené na špičku Gilova nosu. „Ale jak kdysi pravil důvtipný Lurusén: ‚Svět je opilý; pouze já jsem strážliv. Svět spí, já však bdím.‘“

Gilo byl překvapený. Nečekal, že bude Kuni citovat kokruské klasiky. „Ale jak to souvisí s vaší žádostí o ruku?“

„Básník mluví o náhlém prozření po životě v pochybnostech. Dokud jsem nepotkal Džiu a vás, nevěděl jsem, co ta báseň znamená. Pane, napravený muž má cenu deseti mužů ctnostných od narození, jelikož zná pokušení a tím víc se snaží nesejít z cesty.“

Gilo se nechal obměkčit. Přál si pro Džiu dobrou partii — nějakého místního zámožného kupce nebo mladého učence se slibnou budoucností ve vládě —, ale tento Kuni byl podle všeho sečtělý a uctivý a to se také počítalo. Možná že mu povídačky, které o něm kolovaly, křivdily.

Gilo vzdychl a souhlasil, že mu dá svou dceru za ženu.

„Všimla jsem si, že ses s otcem nepodělil o svůj druhý výklad Lurusénovy básně. Udělals na mě dojem: skoro bych té tvoji řeči věřila.“

„Víš, co se říká na venkově: ‚Když uvidíš vlka, začni výt; když opici, začni se škrábat na hlavě.‘“

„Kolik dalších výkladů máš ještě v rukávu?“

„Tolik jako dní, které spolu prožijeme.“

Kuniho bratr Kado a otec Fésó znovu přivítali Kuniho ve svých domácnostech. Věřili tomu, že se ztracený syn konečně vrátil domů.

Naré Garuová Džiu samou radostí objala, odmítala ji pustit a smáčela jí šaty slzami. „Zachránilas mého syna!“ opakovala pořád dokola a Džia zrudla a rozpačitě se usmála.

Z Gilových peněz vystrojili velkou svatbu, o které se v Zudi ještě dlouho mluvilo. Gilo sice odmítal novomanžele podporovat v marnotratném způsobu života („Když sis ho vybrala, musíš si vystačit s jeho platem“), ale z Džiina věna si mohli koupit malý domek a Kuni už se nemusel bát toho, že jeho přátelům dojde trpělivost a on si bude muset hledat jiné místo na spaní.

Každé ráno chodil do práce a seděl v úřadovně a vyplňoval hlášení a každou hodinu prováděl obchůzku, aby se přesvědčil, že apatičtí vězni nechystají žádnou neplechu a trpělivě čekají, až je pošlou kopat Velké tunely nebo stavět císařské mauzoleum.

Netrvalo dlouho a začal svou práci nenávidět. Měl čím dál silnější pocit, že se mu život vymyká z rukou, a dennodenně si Džie stěžoval.

„Nerozčiluj se, manželi,“ mírnila ho Džia. „Světlu slouží i ti, kdo jen stojí a čekají. Někdy je čas vzlétnout, jindy přistát; někdy čas chvátat, jindy odpočívat; někdy čas konat, jindy se na konání připravovat.“

„To je přesně ten důvod, proč píšeš básně,“ prohlásil Kuni. „Dokonce i papírování zní ve tvém podání jako něco vzrušujícího.“

„Jsem přesvědčená o tom, že příležitost na sebe bere mnoho podob. Štěstí přeje tomu, kdo čeká s připravenou pastí, až z nory vyběhne králík. Za ta léta, kdy ses potloukal po Zudi jako darmošlap, sis udělal hodně přátel —“

„Darmošlap? To si vyprošuju —“

„Vzala jsem si tě, ne?“ Džia ho letmo políbila na tvář, aby si ho usmířila. „Ale proč to říkám. Teď pracuješ v úředním aparátu Zudi a máš možnost udělat si nové přátele na nejrůznějších místech. Spolehni se, že to nepotrvá věčně. Využij toho k rozšíření okruhu svých známých. Víím, že máš lidi rád.“

Kuni si vzal její radu k srdci. Po práci se snažil chodit s ostatními úředníky do čajoven a čas od času navštěvoval výše postavené funkcionáře u nich doma. Byl skromný, uctivý a víc naslouchal, než mluvil. Když narazil na někoho, kdo se mu zamlouval, on a Džia ho i s jeho rodinou pozvali k sobě do svého malého domku a dlouze si s ním pohovořili.

Tak se stalo, že Kuni brzy znal jednotlivá oddělení a úřady městské vlády Zudi stejně dobře jako zadní uličky a rušné trhy.

„Dřív mi připadali nudní,“ prohodil Kuni. „Ale když se s nimi seznámíš, zjistíš, že nejsou až tak špatní. Jsou prostě jen... jiní než mí staří přátelé.“

„K létání potřebuje pták dlouhé i krátké peří,“ pravila Džia. „Musíš se naučit vycházet s různými druhy lidí.“

Kuni přikývl. Byl za její moudrost vděčný.

Léto končilo a vzduchem poletovala semínka pampelišek. Když se Kuni vracel domů, každý den toužebně sledoval maličké padáčky unášené větrem, nadýchané chmýří, které mu bezstarostně tančilo před nosem a očima.

Představoval si, kam až doletí. Chmýří bylo tak lehké, že ho poryv větru mohl zavát kilometry daleko. Klidně mohlo odletět z jednoho konce Velkého ostrova na druhý. Klidně mohlo překonat moře, přistát na Srpku, na Ogé, na Ékofi. Klidně mohlo vystoupat k vrcholům hory Rapa a hory Kidži. Klidně mohlo ochutnat mlžný opar Rufizových vodopádů. Stačilo, aby mu trochu pomohla příroda, a obletělo by celý svět.

Nedokázal to vysvětlit, ale připadalo mu, že je mu souzeno něco víc než to, co právě prožívá. Jednoho dne měl vystoupat vysoko do vzduchu jako semínka pampelišek, jako letec na drakovi, kterého viděl tehdy dávno.

Byl jako semínko, které ještě drží na odkvetlé pampelišce a čeká jen na to, až se zvedne večerní vítr, až se strhne letní bouře.

Smrt císaře

OSTROV ÉKOFI:
DESÁTÝ MĚSÍC TŘIADVACÁTÉHO ROKU
VLÁDY JEDINÉHO JASNÉHO NEBE

Císař Mapidéré se už celé týdny nepodíval do zrcadla.

Když se do něj odvážil pohlédnout naposledy, ze zrcadla na něj civěla bledá maska z vysušené kůže. Pohledný, domýšlivý, neohrožený muž, který nadělal z deseti tisíc žen vdovy a z královských korun Sedmi států ukul jedinou, byl ten tam.

Jeho tělo obsadil stařec, kterého požíral strach ze smrti.

Nacházel se na ostrově Ékofi, kde byla země rovná a moře trávy se táhlo, kam oko dohlédlo. Císař, usazený na vrcholku Trůnní pagody, zíral na vzdálené stádo slonů majestátně kráčejících v jeho zorném poli. Ostrov Ékofi patřil k jeho oblíbeným místům, která při svých cestách po císařství navštěvoval. Mnoho, přemnoho kilometrů od rušných měst a intrik v paláci v Panu si císař představoval, že je sám a svobodný.

Nemohl však přehlížet bolest, která mu svírala útroby — bolest, kvůli níž už nebyl schopen sám sestoupit z Trůnní pagody. Bude si muset přivolat pomoc.

„Medicínu, *réngo*?“

Císař mlčel. Kastelánu Goranu Pirovi však jako obvykle nic neuniklo. „Připravila ji ékofijská šamanka, která prý zná mnohá tajemství. Možná se vám po ní uleví.“

Císař zaváhal, ale pak se podvolil. Trochu se napil hořkého nápoje a zdálo se, že bolest poněkud ustoupila.

„Děkuji,“ řekl císař a pak ještě dodal, protože ho mohl slyšet jen Goran: „Smrt nás dostihne všechny.“

„O takových věcech nemluvte, Vaše Veličenstvo. Měl byste odpočívat.“

Podobně jako všichni muži, kteří zasvětili své životy dobývání, Mapidéré už dávno obrátil své myšlenky k poslednímu, největšímu nepříteli. Do Panu už mnoho let přicházeli alchymisté, kteří se pokoušeli vyrobit elixíry věčného života a mládí. Nové hlavní město zaplavili šarlatáni a podvodníci a jejich složité laboratoře a výzkumné návrhy, z nichž nikdy nevzešlo nic užitečného, vysávaly císařskou pokladnu. Když přišel čas skládání účtů, ti chytrí se pokaždé sbalili a slehla se po nich zem.

Polykal jejich pilulky, tabletky a výtažky z tisíce druhů ryb, někdy tak vzácných, že se vyskytovaly v jediném horském jezeře, pilulky připravené ve svatém ohni hory Fithowéo, pilulky, které jej měly chránit před stovkou nemocí i před plynutím času.

Všichni mu lhali. Jeho tělo nyní pustošila nemoc, které různí doktoři dávali různá jména, ale vůči níž byli všichni stejně bezmocní, neodbytná bolest, jež se mu kroutila v žaludku jako had a kvůli níž nebyl schopen jíst.

Ale tahle medicína mi skutečně pomohla, pomyslel si císař.

„Gorane,“ pravil. „Už to zdaleka tolik nebolí. Ta medicína je dobrý objev.“

Kastelán Pira se uklonil. „Jsem váš věrný sluha. Jako vždy.“

„Jsi můj přítel,“ prohlásil císař. „Můj jediný skutečný přítel.“

„Musíte odpočívat, Vaše Veličenstvo. Po té medicíně by se vám mělo také dobře spát.“

Opravdu se mi chce spát.

Ale ještě mám před sebou tolik práce.

Po mnoho staletí, dávno před xanským zábořem, v dobách, kdy si mladý Mapidéré pořád ještě říkal Réon, kdy měl ještě bujnou hřívu vlasů a obličej bez jediné vrásky, soupeřilo o převahu na Darských ostrovech sedm států: drsná a vyprahlá Xana daleko na severozápadě, stísněná na ostrovech Rui a Dasu; elegantní a arogantní Amu, opevněná na vlahém, deštěm smáčeném ostrově Arulugi a na úrodných polích Géfiky, země mezi řekami; Tři bratrské státy lesnaté Rimy, písčitého Haanu a hornaté Façy, usazené v severní polovině Velkého ostrova; bohatý a vzdělaný Gan na východě, plný velkých měst a rušných obchodních přístavů; a konečně vojenská Kokru na jižních pláních, proslulá svými udatnými válečníky a moudrými generály.

Jejich síť měnicích se spojenectví a nepřátelství byla stejně matoucí jako dynamická. Ráno se král Xany a král Ganu mohli nazývat bratry, a večer téhož dne už ganské lodě obeplouly ostrov a chystaly se k zákeřnému útoku za vydatné pomoci rychlé kavalerie krále Façy, který ještě toho rána přísahal, že Ganu nikdy neodpustí jeho dřívější proradnost.

A pak přišel Réon a všechno se změnilo.

Císař se rozhlédl kolem sebe.

Byl v Panu, Neposkvrněném městě, stál před palácem uprostřed širokého Kidžiho náměstí. Obvykle bylo náměstí prázdné, tedy až na pár dětí, které zde na jaře a v létě pouštěly draky a v zimě stavěly ledové sochy. Občas se na něj snesla císařská vzducholod' a kolemjdoucí občané se shlukli a sledovali přistání.

Ale dnes náměstí nebylo prázdné. Kolem císaře stály obrovité sochy darských bohů. Každá socha byla vysoká jako Trůnní pagoda, odlitá z bronzu a železa a natřená jasnými barvami, až vypadala jako živá.

Kdysi dávno povolal král všech božstev Moäno boha Thasolua, Otce světa, a ten se už nikdy nevrátil. V prázdnostě zanechal svou těhotnou ženu Daraméu, Pramen všech vod. Osamělá Daraméa ronila při porodu velké žhavé lávové slzy. Syčící kapky spadly z nebe do moře, ztvrdly a utvořily Darské ostrovy.

Narodilo se osm potomků. Coby darští bohové si zabrali území na ostrovech a dohlíželi na domorodé obyvatele. Daraméa v tom našla

útěchu, odešla do velkého oceánu a vládu nad Darou svěřila svým dětem. Když později připluli Anojci a začali se šířit po ostrovech, jejich osudy byly rovněž provázány s konáním božstev.

Císař už dlouho snil o tom, že by zabavil všechny zbraně v Daře, všechny meče a kopí, nože a šípy, a nechal je roztavit a odlít z nich sochy k počtě bohů. Beze zbraní by na světě zavládl věčný mír.

Neustále byl příliš zaneprázdněn, a tak si nenašel čas, aby tuto velkolepou představu proměnil ve skutečnost. Přesto tu však nyní sochy byly. Možná mu bohové dávali příležitost, aby svou žádost přednesl přímo před nimi, aby je prosil o dlouhý život, pevné zdraví a ztracené mládí.

Mapidéré poklekl nejprve před Kidžim, který byl zdrojem síly jeho rodné Xany. Socha zpodobňovala muže ve středním věku s bílými licousy, holou hlavou a bílým pláštěm na zádech. Mapidéré obdivoval složité obrazce na plášti, znázorňující Kidžihu vládu nad větrem, létáním a ptáky. Na Kidžiho rameni seděl jeho *pawi* — mingénský sokol.

„Pane Kidži, těší tě tato známka mé zbožnosti? Mohu učinit ještě mnohé, abych tě oslavil, potřebuji však více času!“

Císař toužil po tom, aby mu bůh dal nějaké znamení, že jeho modlitbu slyší. Dobře však věděl, že bohové raději konají vskrytu.

Vedle Kidžiho stála Dvojčata Kana a Rapa, patronky Kokru. Kana měla hnědou kůži, dlouhé hedvábné černé vlasy, tmavohnědé oči a halil ji černý šat, zatímco Rapa, ve tváři k nerozeznání od sestry, měla bledou kůži, sněhobílé vlasy, světlešedé oči a halil ji šat bílý. Jedné i druhé sestře hřadoval na rameni havran, jejich *pawi*, jeden černý, druhý bílý.

Mapidéré sice dobyl všechny tirske státy, usiloval však o přízeň každého božstva. Nyní sklonil hlavu před bohyněmi. „Vzdávám ti čest, Paní Kano, vládkyně ohně, popela a smrti. Vzdávám čest i tobě, Paní Rapo, vládkyně ledu, sněhu a spánku. Odebral jsem lidem zbraně a ukončil jejich boj, aby k vám mohli všichni do jednoho obrátit své myšlenky a svá srdce. Kéž uznáte za vhodné udělit mi další roky života.“

Sochy bohyní se pohnuly a ožily.

Císaře to tak ohromilo, že nebyl mocen slova ani pohybu.

Kana stočila své bronzové oči ke klečícímu Mapidérému jako žena, která obrací pohled k mravenci. Její hlučný, hrubý, nelibozvučný hlas připomínal skřípání zrezivělých mečů na starém brusném kameni.

„I kdyby Kokru přežívala v srdci jediného muže, nakonec přivodí Xaně pád.“

Mapidéré se zachvěl.

„Myslíte si, že budu jen nečinně přihlížet?“

Mapidéré se ohlédl a zjistil, že tento zvučný, hromový hlas patřil Kidžimu, který rovněž ožil. Socha vykročila kupředu a země se pod Mapidérem otřásla. Mingénský sokol vzlétl Kidžimu z ramene a zakroužil nad sochami bohů; havrani Kany a Rapy se také vznesli a zlostně na sokola křičeli.

„Zapomněl jsi na naši úmluvu?“ zeptala se Rapa, jejíž hlas byl sladký jako med, klidný a harmonický, ale stejně mocný jako hlas její sestry. Ona a Kana se od sebe lišily jako oheň a led, a přitom se jedna druhé podobaly jako spánek a smrt.

„Já nejsem ten, kdo horuje pro další krveprolití,“ pravil Kidži. Pozvedl levou ruku, na níž chyběl malíček, zastrčil si ukazovák a prostředník do úst a hvízdal. Mingénský sokol se mu neochotně vrátil na rameno, ale pořád ještě loupal očima po havranech. „Xana zvítězila. Čas válčení skončil. Mapidéré přinesl mír, ať už ho nenávidíte sebevíc.“

Potom se pohnula a promluvila socha Fithowéa z Rimy, štíhlého svalnatého muže v kožené zbroji třímajícího dlouhý oštěp s obsidiánovou špičkou. „Když lidem odeberete zbraně, mír tím nezajistíte. Budou bojovat holemi a kameny, zuby a nehty. Mapidérého mír přetrvává pouze díky strachu. Je asi tak bezpečný jako hnízdo postavené na shnilé větvi.“

Při slovech Pána Fithowéa, boha lovu, kovu a kamene, války a míru, propadl Mapidéré zoufalství. Císař hleděl bohu do očí z chladného černého obsidiánu z hory Fithowéo a nespátřil v nich slitovavost. Jeho *pawi* — vlk — uzavřel burácivou řeč svého pána hlasitým zavytím.

Fithowéo vycenil na Kidžiho zuby a vyrazil ze sebe válečný pokřik, při němž tuhla krev v žilách.

„Neplet si mou zdrženlivost se slabostí,“ varoval ho Kidži. „Už jsou to věky, co ti můj sokol vykloval oči a tys místo nich začal nosit kameny. Chtěl bys znovu zakusit slepotu?“

„Jen se poslouchej!“ Kidži zaslechl Kanin neharmonický smích a s nelibostí sebou trhl. „Když jsme spolu bojovali naposledy, sežehla jsem ti všechny vlasy na hlavě i plnovous, takže teď si musíš vystačit s těmi směšnými licousy. Stačí říct a věnuji ti hlubší jizvy —“

„— anebo se já postarám, aby ti umrzlo něco víc než jenom malíček,“ ozvala se Rapa. Výhrůžka vyslovená jejím půvabným klidným hlasem zněla ještě děsivěji.

Mapidéré padl na zem a po všech čtyřech lezl k soše Rufiza z Façy, pána života, léčení a zelených pastvin. Oběma pažemi se přimkl k jeho velikému kotníku, chladný kov mu však nepřinesl sebemenší úlevu.

„Pane Rufizo,“ vykřikl Mapidéré, „chraň mne! Zastav tento rozkol mezi svými sourozenci.“

Rufizo byl vysoký, hubený mladý muž v plášti ze zeleného břechťanu. Jeho smutné oči ožily a bůh opatrně zakýval nohou a setřásl Mapidérého jako hrudku hlíny. Postavil se mezi Kidžiho, Fithowéa a Dvojčata a promluvil hlasem vlídným a konejšivým jako jezírka napájená Rufizovými vodopády, jejichž voda byla celý rok teplá a starala se o to, aby blízké pastviny zůstaly zelené, i když na Vysočině ve Façe panovalo chladné podnebí.

„Zanechte toho handrkování, bratři a sestry. Ve válkách diaspory jsme my všichni způsobili naší matce mnoho smutku, ale pak jsme přísahali, že bohové si už nikdy nebudou navzájem ubližovat, jako že je nám Moäno svědkem. Během Mapidérého mnohaletých válek jsme spolu žili v míru. Tuto přísahu bychom neměli porušit ani dnes.“

Mapidérého ležícího na zemi tato řeč povzbudila. Rozpomněl se, že po mytických krvavých válkách diaspory, kdy bohové doprovázeli na bojiště pradávné anojské hrdiny, se božští sourozenci zařekli, že proti sobě už nikdy nepozvednou zbraně. Od té doby zasahovali do záležitostí smrtelníků pouze zprostředkovaně, pomocí přemlouvání, lsti, vnuknutí nebo proctví. Bohové se také dohodli, že proti lidem nebudou nikdy bojovat přímo, ale jen působit skrze jiné lidi.

Myšlenka na to, že přísaha bohům zakazuje, aby mu jakožto pouhému smrtelníkovi ublížili, mu dodala odvahy. Zvedl se na nohy a zaskřehotal na Rufiza tím nejmocnějším hlasem, jakého bylo jeho vetché tělo schopno: „Právě ty bys měl chápat ze všech bohů nejlépe, že jsem svůj život zasvětil válce, která všechny války ukončí.“

„Protil jsi příliš mnoho krve.“ Rufizo si povzdechl a bílá holubice, která byla jeho *pawi*, zavrkala.

„Krev jsem prolil, abych dalšímu krveprolití zabránil,“ trval na svém Mapidéré.

Za císařem vybuchl chechot, divoký jako tornádo a zběsilý jako vodní vír. Byl to Tazu, bůh Ganu, často měnící svou podobu. Měl štíhlou postavu navlečenou do kazajky z rybí kůže ozdobené opaskem ze žraločích zubů.

„Tvá logika se mi zamlouvá, Mapidéré,“ prohlásil. „Chci slyšet víc.“ Z kaluže u jeho nohou vyskočil veliký žralok, jeho *pawi*, s čelistmi rozvřenými ve vražedném úšklebku. „Velice jsi rozhojnil mou sbírku utopenců a potopených pokladů.“

Zvířená kaluž u Tazuových nohou se zvětšovala a Mapidéré jí honem ustoupil z dosahu. Bohové sice slíbili, že smrtelníkům nedaří bezprostředně pocítit svůj hněv, velký anojský zákonodárce Aruano však poznamenal, že tento slib — podobně jako všechny zákony, které svazují lidi a bohy — ponechává prostor k různým výkladům. Jejich matka Daraméa, Pramen všech vod, pověřila bohy vládou nad světem přírody: Kidži vládl bouřím a vichrům, Rapa po celé věky řídila pohyb ledovců, Kana ovládala ohnivé výbuchy sopek a tak dále. Pokud by náhodou smrtelníky smetly tyto síly přírody, jako třeba Tazuovy rozběsněné mořské příboje nebo jeho slavný vodní vír, nejednalo by se o porušení přísahy. Mapidéré neměl zájem zjišťovat, jak si Tazu, nejnevypočitatelnější ze všech bohů, svůj vlastní slib vykládá.

Tazu se rozesmál ještě hlasitěji a veliký žralok se ponořil zpátky do kaluže u jeho nohou. Ta se sice přestala zvětšovat, ale země pod Mapidérem se v tu ránu proměnila v pohyblivý písek, černý jako slavné písčiny na Luthově pláži. Mapidéré do něj zapadl až po krk a shledal, že nemůže dýchat.

„Vždycky jsem vás všechny uznával a ctil,“ zachraptěl Mapidéré, i když ho přes Tazuův smích téměř nebylo slyšet. „Vždycky jsem

usiloval o jedinou věc: snažil jsem se svět lidí zdokonalit, přivést ho blíž ke světu bohů.“

Lutho, bůh Haanu, starý zavalitý rybář s kůží tmavou jako čerstvě ztuhlá láva, zvedl nohu ze svého *pawiho* — veliké mořské želvy —, hodil na Mapidérého svou rybářskou síť a vytáhl ho do bezpečí. „Mezi dokonalostí a zlem často není žádný rozdíl.“

Mapidéré se pokoušel popadnout dech. Luthova slova mu nedávala smysl — ale co jiného mohl čekat od pána triků, matematiky a věštění, jehož říše se nacházela mimo chápání smrtelníků?

„Ty mě překvapuješ, Tazu,“ pravil Lutho. Ve věkovitých oříškově hnědých očích se mu třpytila záře, která jako by popírala jeho zdánlivé stáří. „Nečekal jsem, že se v nadcházející válce postavíš na jednu nebo druhou stranu. Nyní tedy proti Kidžimu stojí Dvojčata, Fithowéo a ještě ty?“

Na Mapidérého zapomněli, on však přesto cítil, jak se mu jeho staré srdce sevřelo. *Takže zase vypukne válka? Bylo mé celoživotní dílo marné?*

„Přece po mně nemůžeš chtít, abych se nechal svázat tím, že si vyberu stranu,“ prohlásil Tazu. „Mám zájem pouze o další poklady a kosti do mého podmořského paláce. Udělám to, co mi jich vynese víc. Dalo by se říct, že jsem nestranný pozorovatel, podobně jako tamhle Rufizo. Až na to, že on chce, aby zemřelo méně lidí, kdežto já chci opak. A co ty, staříku?“

„Já?“ řekl s předstíraným údivem Lutho. „Vždyť víš, že jsem nikdy neměl vlohy pro boj ani politiku. Vždy mě zajímali pouze Mapidérého alchymisté.“

„To určitě,“ ušklíbl se Tazu. „Myslím, že se do ničeho nehrneš, protože si chceš prostě jenom počkat, která strana vyhraje, ty starý švindlíři.“

Lutho se usmál a nic neřekl.

Jako poslední promluvila Tututika, éterická bohyně z Amu. Zlatovlasá bytost s azurovými očima a kůží barvy vyleštěných ořechů hovořila hlasem klidným a příjemným jako pokojná hladká hladina jezera Tututika. Ostatní bohové okamžitě zmlkli.

„Jsem z nás všech nejmladší a nejméně zkušená a nikdy jsem nechápala vaši lačnost po moci a krvi. Vždy jsem se chtěla jen těšit

z nádhery své říše a chvály svého lidu. Proč se musí v naší rodině pokaždé rozhořet nesvár? Proč si nemůžeme navzájem slíbit, že se prostě vůbec nebudeme plést do věcí smrtelníků?“

Ostatní bohové neodpovídali. Po chvíli se ozval Kidži: „Mluvíš, jako by na historii nezáleželo. Dobře víš, jak před Mapidérého válkami nakládaly ostatní státy se Xanou a jejím lidem. Hleděli na ni skrz prsty, podváděli ji, využívali. Xana trpěla, krvácela a chudla celé roky, až ta příkoří nedokázala snést. Teď se k ní konečně chovají s úctou. Copak bych mohl nečinně přihlížet, když je Xana v ohrožení?“

„Pak tedy nemluv pouze o své vlastní historii,“ řekla Tututika. „Během Mapidérého tažení nesmírně trpěla i Amu.“

„Přesně tak,“ řekl vítězoslavně Kidži. „Pokud by nyní lidé z Amu začali umírat a volat o pomoc, stála bys stranou, zacpávala si uši a těšila se ze západů slunce na ostrově Arulugi, které by díky kouři a popelu hořících měst byly nepochybně ještě krásnější?“

Tututika se hryzla do spodního rtu a pak vzdychla. „Někdy si říkám, jestli my vedeme smrtelníky, nebo jestli smrtelníci vedou nás.“

„Před tíhou historie neutečeš,“ poznamenal Kidži.

„Amu z toho vynechejte. Snažně vás prosím.“

„Válka má svou vlastní logiku, sestřičko,“ řekl Fithowéo. „Lze ji vést, ale nelze ji ovládnout.“

„Tuto lekci dostávají smrtelníci zas a znovu —“ začala Rapa.

„— ale neberou si ji k srdci,“ dořekla Kana.

Tututika obrátila pohled k zapomenutému Mapidérému. „Pak bychom měli tohoto muže litovat, neboť jeho dílo brzy přijde vničeť. Velcí muži se vždy setkávají s nepochopením svých současníků. A *velký* jen málokdy znamená *dobry*.“

Bohyně plula vzduchem k Mapidérému. Její modrý hedvábný šat se rozprostřel jako klidná obloha. Její *pawi*, zlatý kapr, jehož šupiny oslňovaly císaře svým leskem, se vznášel před ní jako živá vzducholoď.

„Běž,“ poručila mu Tututika. „Už nemáš čas.“

Byl to jenom sen, pomyslel si císař.

Některé sny jsou důležité: znamení, předzvěsti, záblesky neuskutečňených možností. Jiné jsou však jen nesmyslnými výtvoři činorodého

ducha. Velký muž musí věnovat pozornost pouze snům, které se mohou uskutečnit.

Snem mnoha generací xanských králů bylo vydobýt si respekt ostatních ostrovů v Daře. Lidé z jiných tirsských států, semknutějších a lidnatějších, vždy přistupovali k odlehlé Xaně s pohrdáním: komedianti z Amu se vysmívali xanskému přízvuku, kupci z Ganu podváděli xanské zákazníky a básníci z Kokru ji líčili jako nevzdělanou, necivilizovanou zemi, jejíž obyvatelé jsou jen o málo lepší než divoši, kteří žili v Daře kdysi dávno před Osídlením. Urážky a ústrky se zapsaly do vzpomínek každého xanského dítěte, které se setkal s cizinci.

Respekt se dal získat pouze silou. Bylo třeba přinutit obyvatele Dary, aby se třásli před xanskou mocí.

Vzestup Xany byl pomalý a trval mnoho let.

Děti v Daře odnepaměti vyráběly balony z papíru a bambusu, zavěšovaly pod ně svíčky a pak je pouštěly na noční oblohu nad nekončným oceán. Maličké kapsy horkého vzduchu pluly černotou jako zářící nebeské medúzy.

Když Mapidéřeho otec král Dézan jednoho večera sledoval, jak si děti hrají poblíž paláce s létajícími lampiony, osvítilo ho náhlé vnuknutí: takové balony by při správné velikosti mohly zvrátit průběh bitvy.

Dézan začal s balony vyrobenými z několika vrstev hedvábí ovinutých kolem konstrukce z bambusu a drátu. Poháněl je horký vzduch, který stoupal z hořících vaků plných bahenního plynu. Jeden dva vojáci sedící v koši pod balonem mohli sloužit jako pozorovatelé, odhalovat nastražené léčky nebo vyhlížet vzdálené flotily. Časem se z nich začaly shazovat zápalné bomby — hořící sklenice s lepkavým dehtem smíchaným s horkým olejem —, a balony tak získaly útočné schopnosti. Ostatní tirsské státy tyto xanské vynálezy honem napodobovaly.

Potom však xanský konstruktér Kino Je objevil plyn bez barvy a zápachu lehčí než vzduch. Plyn se vyskytoval jen v bublajícím jezeře Dako na druhé straně hory Kidži. Když ho náležitě uzavřeli do vzduchotěsných vaků, plyn měl ohromnou stoupavou sílu a dokázal udržet loď ve vzduchu třeba donekonečna. Tyto veliké vzducholodě, poháněné obrovskými křídlovitými vesly, rychle skoncovaly s pasiv-

ními, nespolehlivými horkovzdušnými balony, které stavěly ostatní státy.

Vzducholodě byly navíc smrtonosnými protivníky námořních plavidel s dřevěnými trupy a látkovými plachtami. Hrstka vzducholodí dokázala snadno zdecimovat celé nepřátelské loďstvo. Jedinou účinnou obranu představovaly dalekonosné šípky poháněné pyrotechnickými raketami, ty však byly drahé a často ohrožovaly spíše ostatní lodě na mořské hladině, když začaly na vrcholu dlouhého oblouku klesat zpátky dolů a pořád při tom hořely.

Král Dézan se spokojil s tím, že získal respekt ostatních tirsských států. Jeho nástupce, mladý a ambiciózní král Réon, se rozhodl, že bude snít větší sen — sen, o jakém se od anojských dob nikdo neodvážil mluvit nahlas: dobýt všechny tirské státy a sjednotit Darské ostrovy.

Xanské flotily a armády s podporou velkých vzducholodí vybojovaly jedno vítězství za druhým. Po třiceti letech neustálého válčení král Réon konečně dobyl všech šest ostatních tirsských států. Na bojišti proti němu neobstála ani velická Kokru se svým slavným jezdecktvem a zkušenými šermíři. Když padlo hlavní město Çaruz, poslední král Kokru se vrhl do moře, neboť nesnesl pomýšlení na to, že by se měl stát nahým otrokem na Réonově dvoře.

Réon se tedy prohlásil vládcem celé Dary a přejmenoval se na Mapidérého, prvního císaře. Sám sebe vnímal jako počátek nového druhu moci, takové moci, která promění svět.

„Doba králů skončila. Já jsem král králů.“

Svítal nový den, císařský průvod však zůstal tam, kde byl.

Císař stále ještě ležel ve stanu. Bolest v břiše byla tak silná, že nedokázal vstát. Vyčerpávalo ho už i pouhé dýchání.

„Vyšlete naši nejrychlejší vzducholod' a přivezte mi korunního prince.“

Musím Pula varovat, aby se připravil na blížící se válku, pomyslel si císař. Bohové ji předpověděli. Ale možná ji ještě lze zastavit. Dokonce i bohové připouštějí, že ji nemají vždy pevně v rukou.

Kastelán Goran Pira přiložil ucho k císařovým chvějícím se rtům a přikývl. V očích měl však zvláštní lesk, kterého si císař nevšiml.

Císař ležel a snil o svých velkých plánech. Ještě musel udělat tolik věcí, dokončit tolik úkolů.

Pira si do svého stanu zavolal ministerského předsedu Lüga Krupa. Maličký nenápadný přístřešek stojící vedle velikého císařského stanu vypadal jako ulitka kraba poustevníka přimknutá ke třicet let staré lastuře.

„Císař je velmi nemocen,“ pravil Pira. Ruka držící šálek s čajem se ani nezachvěla. „Nikdo nezná pravý rozsah jeho nemoci, pouze já — a teď vy. Přeje si vidět korunního prince.“

„Vyšlu *Šíp času*,“ řekl Krupo. Korunní princ Pulo byl na xanském ostrově Rui, kde s generálem Gothou Tonjetim dohlížel na stavbu Velkých tunelů. Dokonce i nejrychlejší císařská vzducholod' *Šíp času* by na Rui letěla téměř dva dny a další dva dny by se vracela zpět — a to i v případě, že by odvedenci v několika směnách nepřetržitě zabírali vesly.

„Ještě se nad tím zkusme zamyslet,“ řekl Pira s nečitelným výrazem na tváři.

„Proč bychom měli?“

„Povězte mi, pane předsedo, komu by korunní princ spíše dopřál sluchu? Vám, nebo generálovi Tonjetimu? Kdo z vás dvou se podle jeho názoru více zasloužil o rozkvet Xany? Komu důvěřuje?“

„To je hloupá otázka. Generál Tonjeti pokořil Kokru, poslední a nejvzdornější ze Šesti států, a korunní princ Pulo s ním strávil mnoho let na bojišti, v podstatě vyrostl v jeho společnosti. Je naprosto pochopitelné, že si ho korunní princ váží.“

„Avšak vy jste spravoval říši téměř dvě desetiletí, odměřoval a zvažoval osudy milionů, prováděl všechna obtížná rozhodnutí a dělal vše pro to, abyste císařovy sny proměnil ve skutečnost. Nemyslíte si, že vaše činy jsou záslužnější než činy starého válečníka, který umí pouze bojovat a zabíjet?“

Krupo nic neříkal, jen mlčky upíjel čaj.

Pira se usmál a dál na něj naléhal: „Pokud na trůn usedne korunní princ, pečtidlo ministerského předsedy možná obdrží Tonjeti. A někdo jiný bude bez práce.“

„Věrný služebník nepomýšlí na věci, které nemůže ovlivnit.“

„Ale kdyby na trůn místo svého bratra usedl mladý princ Loši, váš žák, vše by možná bylo jinak.“

Krupo cítil, jak se mu zježily chloupky na zádech. Vytřeštil oči. „To, co říkáte... byste říkat neměl.“

„Svět se bude řídit svými pravidly bez ohledu na to, jestli něco řeknu, nebo neřeknu, pane předsedo. *Ingaan fa nairan i gipi lothu*, jak by řekli anojší mudrci. Odvážnému štěstí přeje.“

Pira cosi položil na čajový podnos. Nadzvedl rukávy, aby si Krupo mohl tu věc zběžně prohlédnout. Bylo to císařské pečetidlo. Každý dokument s jeho otiskem platil jako zákon.

Krupo upíral na Piru tmavohnědé oči a Pira mu pohled klidně oplácel.

Po chvíli se Krupo uvolnil. Povzdechl si. „Svět je zmatený a nepřehledný, pane kasteláne. Služebníci často nevědí, jak nejlépe vyjádřit svou oddanost. Svěřuji se vašemu vedení.“

Pira se usmál.

Císař Mapidéré ležel v posteli a v duchu se probíral troskami svých představ a plánů s Darou.

Prvním projektem, s nímž přišel, byly Velké tunely. Chtěl Daru spoutat sítí podmořských tunelů, aby se ostrovy už nikdy nerozpadly na soupeřící státy. Až budou tunely hotové, mezi ostrovy začne volně proudit obchod a lidé se promísí. Císařští vojáci budou moci jezdit z jednoho konce Dary na druhý, aniž by museli vstoupit na palubu lodi nebo vzducholodi.

To je šílenství! tvrdili konstruktéři a učenci. *Příroda a bohové to nedopustí. Co budou cestovatelé jíst a pít? Jak budou ve tmě pod mořem dýchat? A kde seženeme muže, kteří by ty tunely vykopali?*

Císař smetl jejich námitky ze stolu. Copak si předtím nemysleli, že Xana nikdy nedokáže zvítězit? Dobýt všechny ostrovy Dary? Kdo porazí vojska, získá slávu; ale ještě slavnější bude ten, kdo zakříví oblohu, zkrotí moře a přemění zem.

Všechny problémy mají řešení. Každých třicet pětaticet kilometrů vykopou boční komory, kde by se mohli cestovatelé mezi ostrovy zastavit a nabrat síly. Ve tmě se budou pěstovat světélkující houby, aby bylo co jíst, a z vlhkého vzduchu se bude získávat voda

pomocí sběračů mlhy. Pokud bude třeba, ke vstupům se umístí velké měchy, jež budou vhnět čerstvý vzduch do bambusového potrubí vedoucího celou sítí.

Vyhlásil, že každý muž, na něhož padne los, musí opustit své povolání, své pole, svou dílnu, svou rodinu a vypravit se tam, kam mu císař poručí, pracovat pod bdělým dohledem xanských vojáků. Mladí muži se museli na deset nebo více let rozloučit se svou rodinou, pomalu stárli hluboko pod mořem, přikovaní ve věčné tmě, a otročili císaři kvůli jeho snu, který byl stejně tak velkolepý jako neproveditelný. Když dělníci zemřeli, jejich těla spálili a popel poslali domů v maličkých neoznačených schránkách, ještě menších než dřevěný tácek na pecky od ovoce nebo kuřecí kosti. Jejich syny pak odvedli, aby zaujali jejich místa.

Úzkoprsí a krátkozrací rolníci jeho vizi nerozuměli. Potají si stěžovali a proklínali jeho jméno. Když Mapidéré viděl, jak jdou práce pomalu, prostě nechal odvést další muže.

Vaše kruté zákony jdou proti učení Kona Fidžiho, Jediného pravého mudrce, prohlásil velký učenec Huzo Tuan, jeden z císařových poradců. *Vaše činy nejsou činy moudrého vladaře.*

Císař byl zklamán. Mapidéré si Tuana odjakživa vážil a choval naději, že by tento osvícený muž mohl dohlédnout dál než ostatní. Po takové kritice jej však nemohl nechat naživu. Mapidéré vystrojil Tuanovi velkolepý pohřeb a posmrtně vydal soubor jeho spisů, sestavený císařem osobně.

Měl mnoho dalších nápadů, jak zlepšit svět. Například se domníval, že všechny národy Dary by měly psát stejným způsobem, místo aby každý kraj udržoval svou vlastní variantu prastarých anojských logogramů a svůj vlastní způsob, jak uspořádat zyndarská písmena do slovních čtverců.

Při pouhé vzpomínce na to, jak učenci dobytých tirsských států skučeli, když vydal Výnos o jednotné řeči a psaní, mu na tváři vytanul úsměv. Xanský dialekt a xanské písmo byly tímto výnosem povýšeny na standard pro celou Daru. Téměř všichni vzdělanci mimo xanské ostrovy Rui a Dasu pěnili a prohlašovali, že císařův výnos je zločinem proti civilizaci. Mapidéré však velice dobře věděl, že ve skutečnosti protestují proti tomu, že ztrácejí svou moc. Jakmile se

budou všechny děti vzdělávat prostřednictvím jediného standardního písma a jediného standardního dialektu, místní učenci už nebudou moci určovat, jaké myšlenky se mohou šířit sférami jejich vlivu. Myšlenky zvnějšku — například císařské výnosy, básně, kulturní plody ostatních tirských států a oficiální verze dějin, která měla přednost před místními výklady —, to všechno se teď mohlo šířit po celé Daře, aniž by tomu bránily prastaré bariéry sedmi navzájem neslučitelných způsobů psaní. A pokud nyní učenci nemohli dávat na odiv svou učenost tím, že umějí napsat tutéž věc sedmi různými způsoby, dobře jim tak!

Mapidéré byl přesvědčený také o tom, že všichni by měli stavět lodě podle stejných norem — těch, které on sám prohlásí za nejlepší. Domníval se, že staré knihy obsahují zpátečnické myšlenky, nepoužitelné pro budoucnost, a tak je všechny shromáždil a spálil. Od každé knihy ponechal jen jediný exemplář a tyto poslední kusy uložil hluboko do útrob Velké knihovny v Panu, Neposkvrněném městě, kde bylo vše nové a kde je mohli vidět jen ti, kteří se nenechají zkažit starou pošetilostí.

Učenci protestovali a sepisovali celé traktáty, v nichž jej odsuzovali jako krutovládce. Byli však pouhými učenci a neměli sílu pozvednout meč. Dvě stě jich nechal pohřbít zaživa a tisíci dalším nechal useknout ruku, kterou psali. Protesty i traktáty rázem ustaly.

Světlu k dokonalosti pořád ještě mnoho chybělo a velcí muži se vždy setkávali s nepochopením svých současníků.

Šíp času doletěl do Rui. Poslové s císařovým dopisem šli za ohaří hluboko do podzemí, kráčeli Velkými tunely hluboko pod mořem, až psi zvětrili korunního prince Pula a generála Gothu Tonjetiho.

Korunní princ rozbalil dopis a zjistil, že je k němu přiložen malý váček. Přečetl si psaní a zbledl.

„Špatné zprávy?“ zeptal se generál Tonjeti.

Pulo podal generálovi dopis. „Musí to být padělek,“ prohlásil Tonjeti, když dočetl.

Korunní princ zavrtěl hlavou. „Otisk císařského pečeti je pravý. Vidíte, jak ho v rohu kousek chybí? Jako kluk jsem ho vídal často. Není zfalšovaný.“

„Pak se musela stát nějaká chyba. Proč by se císař najednou rozhodl zbavit vás vašeho titulu a korunním princem udělat vašeho mladšího bratra? A co je v tom balíčku?“

„Jed,“ odpověděl princ Pulo. „Bojí se, že bych se mohl s bratrem pustit do války o nástupnictví.“

„Nic z toho nedává smysl. Vy jste z císařských synů nejlaskavější. Vždyť se vám přiči i bičování těchto dělníků.“

„V mém otci je těžké se vyznat.“ Pula už nemohlo šokovat nic, co by jeho otec udělal. Byl svědkem toho, jak nechal setnout své věrné poradce kvůli jediné neopatrné poznámce. Pulo je zas a znovu bránil, snažil se jim zachránit život, a proto ho otec odjakživa pokládal za slabocha. Proto ho vlastně k tomuto projektu přidělil: *Musíš se naučit, jak silní vnucují svou vůli slabým.*

„Musíme se vypravit za císařem a požádat ho, aby nám to vysvětlil.“

Pulo si povzdechl. „Jakmile se můj otec jednou rozhodne, svůj názor už nezmění. Zřejmě došel k závěru, že z mého bratra bude lepší císař než ze mě. Asi má pravdu.“ Jemně, uctivě dopis sroloval a vrátil ho poslům. Vysypal si obsah váčku do dlaně. Byly to dvě velké pilulky. Naráz je spolkl.

„Generále, skutečně mě mrzí, že jste se rozhodl následovat mě, a ne mého bratra.“

Korunní princ si lehl na zem, jako by se ukládal ke spánku. Po chvíli zavřel oči a přestal dýchat. Tonjeti si k mladíkovi klekl a objal jeho neživé tělo. Přes slzy viděl, jak všichni poslové tasili meče.

„Tak toto je má odměna za službu Xaně,“ poznamenal.

Jeho zuřivý křik se rozléhal podmořskými tunely ještě dlouho poté, co ho skolili.

„Je tu Pulo?“ zeptal se císař. Stěží dokázal pohnout rty.

„Brzy. Už jen pár dní,“ řekl Pira.

Císař zavřel oči.

Pira hodinu počkal. Pak se sehnul k císařovu chřípí. Neucítil sebe-slabší závan dechu. Natáhl ruku a dotkl se císařových rtů. Byly studené.

Vyšel ze stanu. „Císař je mrtev! Ať žije císař!“

PAN: JEDENÁCTÝ MĚSÍC TŘIADVACÁTÉHO ROKU
VLÁDY JEDINÉHO JASNÉHO NEBE

Na trůn usedl princ Loši, teprve dvanáctiletý chlapec, a přijal nové císařské jméno Eriši, které v klasické anojštině značí „pokračování“. Jeho regentem byl ministerský předseda Krupo a novým hlavním věštcem se stal kastelán Pira.

Pira oznámil, že nová vláda bude nazývána vládou Spravedlivé síly, a začal nový kalendář. Oslavy v Panu probíhaly nepřetržitě deset dní.

Mnozí ministři si však šeptali, že na tomto nástupnictví je cosi podezřelého, že císařovu smrt obklopovaly podivné okolnosti. Krupo a Pira vyrukovali s dokumenty, podle nichž se korunní princ Pulo a generál Tonjeti spikli s piráty a prohnílymi povstalci, aby se zmocnili ostrova Rui a založili svůj vlastní nezávislý tirský stát — a když se na jejich spiknutí přišlo, ze strachu spáchali sebevraždu. Ně kterým ministrům a generálům však připadalo, že důkazy jsou poněkud chatrné.

Regent Krupo se rozhodl pochybovače odhalit.

Jednou ráno, asi měsíc po smrti císaře Mapidérého, se ministři a generálové shromáždili ve Velké audienční síni, aby s císařem probrali poslední hlášení o banditech a hladomoru. Regent Krupo přišel pozdě. S sebou přivedl jelena z palácové zoo, kterou mladý císař Eriši navštěvoval s mimořádným zálibením. Jelen měl veliké parohy a ministři a generálové, kteří se hemžili v síni, se od nich honem odtáhli.

„*Réngo*,“ pravil s hlubokou úklonou Krupo. „Přivedl jsem vám pěkného koně. Co si o něm se svými ministry myslíte?“

Drobná postava mladičkého císaře se téměř ztrácela v ohromném trůnu, na kterém seděl. Chlapec nechápal, o jaký vtíp se regent pokouší. Složitě, zapeklitě lekce jeho starého učitele mu vždycky dávaly zabrat. Chlapec věděl, že ho regent nepovažuje za kdovíjak dobrého studenta, a nechoval k němu žádnou zvláštní náklonnost. Regent Krupo byl navíc hodně zvláštní člověk. O půlnoci za ním přišel, vysvětlil mu, že nyní z něj bude císař, ale pak mu nedal skoro nic na práci a řekl mu, aby se prostě bavil, hrál si s Pirou a nechal se obveselovat nekonečným proudem tanečních a hereckých společností,

akrobatů, cvičitelů zvířat a kouzelníků. Císař se pokoušel přesvědčit sám sebe, že se mu regent zamlouvá, ale ve skutečnosti z něj měl tak trochu strach.

„Nerozumím,“ řekl císař Eriši. „Nevidím koně. Vidím jelena.“

Krupo se opět hluboce uklonil. „Mýlíte se, Veličenstvo, ale na tom není nic divného. Jste ještě mladý a máte se mnoho co učit. Snad by vás mohli poučit ostatní ministři a generálové.“

Krupo se pomalu rozhlížel sálem a pravou rukou zlehka hladil jelena po hřbetě. Jeho oči byly chladné a přísné. Nikdo se do nich neodvážil pohlédnout.

„Povězte mi, pánové, vidíte to, co já? Je to pěkný kůň, nebo jelen?“

Ti prohnanější, ti, kteří se v každém větru obraceli jako korouhvička, začínali chápat.

„Obdivuhodný kůň, pane regente.“

„Velmi pěkný kůň.“

„Vidím skvostného koně.“

„Réngo, musíte moudrému regentovi naslouchat. Toto je kůň.“

„Každý, kdo řekne, že je to jelen, zakusí můj meč!“

Někteří ministři a zvláště generálové však nevěřičně kroutili hlavami. „Hanba!“ zvolal generál Thumi Juma, který sloužil v xanské armádě více než padesát let, už pod Mapidéého otcem a dědečkem. „Toto je jelen. Možná jsi mocný, Krupo, ale nemůžeš lidi přinutit, aby si mysleli nebo říkali něco, co není pravda.“

„A co je vlastně pravda?“ zeptal se regent a pečlivě přitom vyslovoval každou slabiku. „Co se stalo ve Velkých tunelech? Co se stalo na ostrově Ékofi? Tyto věci je třeba zapsat do dějepisných knih a někdo musí rozhodnout, co přesně bude zapsáno.“

Námítka generála Jumy dodala odvalu dalším hodnostářům. Vystupovali do popředí a prohlašovali, že regent přivedl do Velké audienční síně jelena. Skupina, která tvrdila, že je to kůň, však odmítala ustoupit a mezi oběma stranami se strhla hádka. Krupo se usmíval a zamýšleně si mnul bradu. Císař Eriši kmital očima z jedné skupiny na druhou a smál se. Myslel si, že je to další z Krupových podivných žertů.

Měsíce plynuly a hodnostářů, kteří se toho dne postavili proti Krupovi, ubývalo. Z mnoha se vyklubali spoluspiklenci hanebného

prince Pula a po jistém přesvědčování napsali v žaláři dojemná doznání ke svým zločinům proti trůnu. Byli i se svými rodinami popraveni. Takový byl zákon Xany: zrada je poskvrna krve a za zločiny jedné generace jich zaplatí pět.

Ukázalo se, že jedním z vůdců překaženého spiknutí byl dokonce sám generál Juma. Objevily se důkazy, že se pokoušel spolčit i s ostatními bratry nového císaře. Všichni tito princové spolkli jed ve chvíli, kdy se je chystaly zatknout strážce císařského paláce.

Na rozdíl od ostatních spiklenců se však Juma odmítl přiznat dokonce i poté, co mu ukázali nezvratný důkaz jeho viny. Zpráva o této zradě císaře naprosto zdrtila.

„Kéž by se přiznal,“ bědoval císař. „Za službu, kterou prokázal Xaně, bych ho ušetřil!“

„Bohužel,“ pravil regent. „Pokusili jsme se v něm probudit svědomí prostřednictvím uvážlivého použití tělesné bolesti, která očišťuje duši. Je však velmi zarputilý.“

„Copak můžeme někomu věřit, když se proti nám vzbouřil i veliký Juma?“

Regent se uklonil a neřekl nic.

Když příště regent do Velké audienční síně zase přivedl svého „koně“, všichni souhlasili, že je to opravdu velmi pěkný kůň.

Mladý císař Eriši ničemu nerozuměl. „Pořád vidím parohy,“ mumlal si. „Copak tohle je nějaký kůň?“

„Netrapte se tím, *réngo*,“ zašeptal mu do ucha Pira. „Ještě se máte mnoho co učit.“

Pracovní četa

KIESA: OSMÝ MĚSÍC TŘETÍHO ROKU
VLÁDY SPRAVEDLIVÉ SÍLY

Huno Krima a Zopa Šigin patřili k nejurostlejším mužům ve skupině vypravené z vesnice Kiesa v rámci každoročního odvodu dělníků na nucené práce, a proto z nich udělali kapitány. Krima byl hubený a hlavu měl holou jako ohlazený balvan v řece. Šigin měl široká ramena a silný krk, díky němuž připomínal spolehlivého vodního buvola, a po matce narozené v Rimě zdědil vlasy v barvě slámy. Oba měli bronzovou kůži kokruských rolníků, kteří se dlouhé hodiny lopotí na poli.

Náčelník nucených prací těm dvěma vysvětlil jejich povinnosti: „Máte deset dní na to, abyste pracovní četu odvedli odsud až na staveniště mauzolea císaře Mapidérého — pokoj jeho duši. Regent a císař se velice zlobí, že práce na věčném příbytku císařova otce postupují tak pomalu. Pokud se zpozdíte o jeden den, každý z vás přijde o ucho. Pokud se zpozdíte o dva dny, každý z vás přijde o oko. Pokud se zpozdíte o tři dny, oba zemřete. A pokud se zpozdíte ještě déle, vaše ženy

a matky prodáme do nevěstinců a vaše otce a děti odsoudíme na doživotí na ty nejtvrďší práce.“

Huno Krima a Zopa Šigin se zachvěli. Oba vzhledli k obloze a modlili se, aby se počasí nezhoršilo. Čekala je cesta s nedobrovolnými dělníky na západ k přístavnímu městu Kanfin, kde nastoupí na loď, která je odveze podél pobřeží na sever a potom proti proudu řeky Liru k rozestavěnému mauzoleu poblíž Panu. Bouře by znamenala zpoždění.

Odvedení dělníci — bylo jich celkem třicet — se za úsvitu namačkali do tří vozů tažených koňmi. Potom za nimi císařští vojáci zamkli dveře, aby dělníci nebyli v pokušení utéct. Dva vojáci pojedou s karavanou jako doprovod až do dalšího města, kde dělníky převezme místní posádka. Ta poskytne další dva strážné, kteří doprovodí pracovní četu na následující zastávku.

Karavana vyrazila po silnici na západ a muži vyhlíželi z okének.

Vrcholilo léto, kdy mělo dozrávat obilí, tentokrát však pole nezezlátla zrnem a vidět bylo jen málo pracujících rolníků. Letošní tajfuny byly nejhorší za mnoho let, zničily většinu úrody a ta hnila v deštích a bahně. Ženy, jejichž manželé a synové dřeli na císařových velkolepých projektech, se pokoušely svá políčka obhospodřit samy. Veškerou zbývající úrodu zabavili císařští výběřčí daní. Hladovějící muži a ženy žádali císařský dvůr, aby své nároky zmírnil, z Panu však pokaždé přišla rázná zamítavá odpověď.

Místo toho se daně a odvody dělníků na nucené práce ještě zvýšily. Nový císař Eriši sice zastavil práce na Velkých tunelech, chtěl si však vybudovat svůj vlastní palác a zas a znovu rozšiřoval plány na mauzoleum, aby ukázal svou synovskou úctu.

Dělníci otupěle zírali na mrtvolu, kolem nichž projížděli, muže a ženy, které zabil hlad a jejichž těla zůstala ležet u silnice, kostnatá, vyzáblá a zahrňávající, zbavená všeho majetku, dokonce i hadrů, které mívala na sobě. V mnoha vesnicích zuřil hladomor, velitelé posádek však odmítali otevřít císařské sýpky, jelikož ty byly vyhrazeny pouze pro armádu. Všechno, co se dalo sníst, už bylo dávno snědeno: někteří se uchýlovali k tomu, že jedli vařenou kůru ze stromů a vyhrabávali ze země červy. Ženy, děti a starci se pokoušeli odejít tam, kde

prý ještě zbývalo nějaké jídlo, někdy se však zhroutili u cesty, protože jejich těla neměla sílu udělat další krok, a jejich prázdné, neživé oči zíraly do zrovna tak prázdné oblohy. Občas se stalo, že vedle své mrtvé matky z posledních sil zakňouralo nějaké dítě.

Mladí muži — ti, kteří nebyli odvedeni na nucené práce — někdy utíkali do hor, kde se z nich stávali lupiči, a císařská armáda je pak pronásledovala, jako když hubitelé likvidují krysy.

Karavana drkotala po cestě, kolem mrtvých těl, kolem prázdných polí, kolem pustiny vybydlených chýší, směrem k přístavu Kanfin a odtamtud se měla vydat k nádheře Neposkvrněného Panu, hlavního města říše.

Karavana projížděla náměstím ve středu malého městečka. Na plácku se potácel jakýsi polonahý stařec a pokřikoval na vozy a chodce.

„Z nitra hory Rapa se poprvé po padesáti letech ozývá burácení a Rufizovy vodopády vyschly. Černé písky Luthovy pláže zrudly krví. Bohové se na xanský vládnoucí rod zlobí!“

„Je to, co říkáš, pravda?“ zeptal se Krima. Poškrábal se na holé hlavě. „Já jsem o těch zvláštních znameních neslyšel.“

„Kdoví? Možná se bohové opravdu zlobí. Anebo dědek jenom blouzní hlady,“ řekl Šigin.

Vojáci jedoucí s karavanou předstírali, že starce neslyší.

Sami také pocházeli z rolnických rodin a všichni ve svých rodných vesnicích na Rui a Dasu znali podobné lidi. Císař Mapidéré zanechal po celé Daře mnoho vdov a sirotek a neušetřil ani domovské ostrovy Xany. Někdy se v lidech nahromadilo tolik hněvu, že ze sebe museli své zrádné myšlenky vykřičet, aby se jimi nezadusili. Možná že někteří z nich nebyli doopravdy *šilení*, ale v zájmu všech zúčastněných bylo lepší předstírat, že to tak je.

Vojákům sice platila císařská pokladna, ale to ještě neznamenalo, že zapomněli, kdo jsou.

Už čtvrtým dnem vytrvale přšelo. Krima a Šigin se dívali z okna v hostinci a potom zoufale složili tváře do dlaní.

Byli v Napi, ještě asi osmdesát kilometrů od přístavu Kanfin, jenže cesty byly moc rozbahněné, takže se po nich s vozy nedalo projet.

A i kdyby se nějakým zázrakem dostali na pobřeží, v takovéhle slotě by s nimi žádná loď nevyplula.

Včera byl poslední den, kdy si ještě mohli dělat naděje, že by stačili včas doplout do ústí řeky Liru a potom do Panu. Každá ztracená minuta znamenala, že je a jejich rodiny čeká čím dál horší osud. Nezáleželo na tom, jestli by si císařští soudci vyložili zákon do slova a do písmene, nebo přihlédli k jeho smyslu — ani v prvním, ani ve druhém případě by nebyli milosrdní.

„Nemá to cenu,“ prohlásil Krima. „I kdybychom se dostali do Panu, dopadli bychom jako mrzáci — nebo ještě hůř.“

Šigin přikývl. „Dáme dohromady všechny naše peníze a aspoň se dneska pořádně najíme.“

Krima a Šigin získali od svých stráží povolení vydat se z hostince na trh.

„V moři je letos hrozně málo ryb,“ řekl jim rybář. „Možná se výběrčích daní bojí i ony.“

„Anebo se možná prostě bojí rukou a zubů všech vyhladovělých lidí v Daře.“

Zaplatili za ryby nemravně vysokou cenu a pak si ještě koupili víno. Utratili všechny své peníze. Mrtvolám by měďáky stejně k ničemu nebyly.

„Jen pojdte, pojdte,“ mávli na ostatní muže v hostinci. „I smutný chlap, dokonce i ten, co má přijít o uši a oči, musí jíst — a pořádně!“

Muži přikyvovali. Skrývala se v tom skutečná moudrost. Na nucených pracích je čekalo jedno bičování za druhým a bát se nemohli donekonečna, dříve či později museli dojít k závěru, že naplnit si břicho je důležitější než všechno ostatní.

„Kdo z vás umí vařit?“ zeptal se Krima. Zvedl za tlamu jednu velkou rybu se stříbřitými šupinami a duhovými ploutvemi, dlouhou jako jeho paže. Mužům se začaly sbíhat sliny. Čerstvou rybu nejedli už hrozně dlouho.

„My,“ ozvali se dva bratři, šestnáctiletý Dafiro Miro a čtrnáctiletý Ratho Miro, vlastně ještě kluci. Pan neustále snižoval věk mužů, které odváděl na nucené práce.

„Vařit vás učila máma?“

„Ne,“ řekl Ratho, mladší z obou bratrů. „Potom co táta umřel ve Velkých tunelech, většinou jenom spala a pila — Ale starší bratr na něj sykl, ať je zticha.“

„Jsme dobří kuchaři,“ prohlásil Dafiro a postupně pohlédl na všechny muže, kteří stáli kolem něj a Ratha, jako by je vybízeli, ať se opovazí utahovat si z toho, co jeho bratr právě řekl. „A neukradneme žádnou rybu pro sebe.“

Muži před ním uhýbali očima. Znali spoustu rodin, jako byli Mirovi. Ti dva uměli vařit, protože si v dětství museli vařit sami, jinak by umřeli hladu.

„Díky,“ řekl Kríma. „Určitě si povedete znamenitě. Při očišťování ryb buďte opatrní. Rybář říkal, že tenhle druh má žlučník jenom kousek pod kůží.“

Ostatní zůstali ve výčepu hostince a popíjeli. Chtěli pít, dokud nezapomenou, co se s nimi stane, až konečně dorazí do Panu.

„Kapitáne Krímo! Kapitáne Šigin! Tohle musíte vidět!“ zavolali z kuchyně Mirovi.

Muži se postavili na nejisté nohy a vrávorali do kuchyně. Huno Kríma a Zopa Šigin se na chvíli zdrželi a významně na sebe pohlédli.

„Je to tady,“ řekl Šigin.

„Teď už z toho nevyčováme,“ souhlasil Kríma. A pak šli oba za ostatními muži do kuchyně.

Ratho jim vylíčil, že rozřízl rybě břicho, aby ji očistil — a co v ní našel? Hedvábný svitek popsáný zyndarskými písmeny.

Huno Kríma bude králem.

Dělníci se po sobě dívali, oči vykulené, ústa otevřená dokořán.

Darské národy vždy věřily věštбám a znamením.

Svět byl knihou, již psali bohové — úplně jako písari, kteří tvoří štětečkem a inkoustem, voskem a nožem. Bohové vymodelovali tvář země a moře, jako když nůž vyřezává do vosku logogramy, které se dají vnímat hmatem. Muži a ženy byli zyndarskými písmeny a interpunkčními znaménky ve velkolepém eposu a vrtošiví bohové tento epos skládali a rozvíjeli a při jeho tvorbě mohli kdykoli změnit názor.

Když bohové rozhodli, že pouze Rui bude mít plyn, který pohání vzducholodě, znamenalo to, že hodlají Xanu povýšit nad všechny ostatní tirske státy a nastolit Sjednocení. Když měl císař Mapidéré jedné noci sen, jak plachtí nad Darskými ostrovy na hřbetě min-génského sokola, znamenalo to, že bohové ho chtějí pozvednout nad všechny ostatní lidi. Bylo by zbytečné, kdyby Šest států vzdorovalo xanské moci, protože bohové už určili, jak se bude příběh odvíjet. Stejně jako mohl písař odškrábat kousky vosku, které se nedaly správně vytvarovat, a nahradit je čerstvějším, tvárnějším voskem, tak i muži vzdorující osudu byli smeteni a nahrazeni těmi, kdo byli vnímavější vůči vrtochům štěstěny.

Co znamenalo, že tajfuny bičovaly pobřeží ostrovů s větší zuřivostí než kdy dřív? Co znamenalo, že všude nad Darou byly k vidění zvláštní mraky a podivná světla? Co znamenalo, že se obrovští krubeni vynořovali a vyplouvali na hladinu všude v západních mořích, nikoli však kolem Rui? Jaké poselství přinášely nemoci a hladomory?

A hlavně — co sděloval svitek z rybích útrob mužům, kteří na něj civěli, zatímco jej Huno Krima a Zopa Šigin pozvedali ke světlu?

„Jsme mrtví,“ prohlásil Huno Krima. „Stejně jako naše rodiny. Náš čas vypršel.“

Muži namačkaní v kuchyni zadržovali dech a napínali uši. Krima nemluvil hlasitě a oheň v krbu jim vrhal do tváří mihotavé stíny.

„Nemám rád věštby. Narušují lidem plány a dělají z nich loutky bohů. Ještě horší by ale bylo věštbě vzdorovat. Pokud jsme podle zákonů Xany mrtví a pokud nám bohové říkají něco jiného, radši bych naslouchal bohům. V téhle místnosti je nás třicet. V celém městě je spousta dalších skupin, jako je ta naše, pracovních čet, které putují do Panu a nemají šanci dostat se tam včas. My všichni jsme chodící mrtvolky. Nemáme co ztratit. Proč bychom se měli podřizovat slovům napsaným v xanských zákonech? Byl bych radši, kdybychom poslechli slova bohů. Všude se objevují znamení, že dny Xany jsou sečtené. Z mužů udělali otroky, z žen nevěstky. Staří umírají hladu, mladí kvůli banditům. Zatímco my trpíme a nevíme proč, císař a jeho ministři říhají z přemíry cukroví, které jim vkládají do úst

měkké ruce služebných. Takhle by svět neměl vypadat. Možná je načas, aby potulní pěvci začali vyprávět nový příběh.“

Ratho a Dafiro Mirovi byli nejmladší, nejmenší a vypadali nejméně nebezpečně, a proto dostali nejobtížnější úkol. Oba bratři měli tmavé kučeravé vlasy a drobné postavy. Mladší a zbrklejší Ratho úkol okamžitě přijal. Dafiro na něj pohlédl, vzdychl a přikývl.

Se dvěma podnosy naloženými vínem a rybami zašli do pokoje obou vojáků, kteří pracovní četou doprovázeli, a vysvětlili jim, že dělníci chtějí pro strážné udělat něco pěkného — možná by pak strážní mohli přimhouřit oko, až se dělníci zpijí do němoty?

Vojáci s chutí jedli a pili. Po teplém rýžovém víně a kořeněné rybě polévce se začali potit, a tak si sundali pancíř a uniformy a seděli jen v nátělnících, aby měli větší pohodlí. Brzy jim ztěžkly jazyky a víčka se začala zavírat.

„Ještě trochu vína, pánové?“ zeptal se Ratho.

Vojáci přikývli a Ratho jim honem dolil. Poháry už však neměli nikdy pozvednout. Vojáci klesli s pootevřenými ústy na polštáře a usnuli.

Dafiro Miro vytáhl dlouhý kuchyňský nůž, který skrýval v rukávu. Podřezával prasata a slepice, ale usmrtit člověka bylo něco jiného. Upřel zrak na svého bratra a oba na chvíli přestali dýchat.

„Nenechám se ubičovat k smrti jako můj táta,“ prohlásil Ratho.

Dafiro přikývl.

Už nebylo cesty zpět.

Dafiro zabodl nůž jednomu z vojáků do hrudi, přímo do srdce.

Pohlédl přes stůl na bratra, který udělal s druhým vojákem totéž. Při pohledu na výraz Rathovy tváře, směsici nadšení, strachu a radosti, Dafiro posmutněl.

Malý Ratho k němu vždycky vzhlížel a on ho vždy bránil ve rvačkách s jinými kluky z vesnice. Otce ztratili velmi brzy, a dokud ještě žila matka, většinu dne byla sotva při vědomí. Tak se stalo, že Dafiro Ratha v podstatě vychoval. Vždycky byl přesvědčený o tom, že svého brášku dokáže ochránit, a nyní mu připadalo, že své předsevzetí nesplnil.

A to přesto, že Ratho vypadal tak šťastně.